॥ श्रीः ॥

अथ धातुरूपावलिः ।

पण्डितगोपीनाथशर्मोद्धृत-

लघुधातुपाठ-सहिता ।

सेयं

भार्गव पुस्तकालयाध्यक्षेन

मेडिकल हाल यन्त्रालये मुम्बय्या क्षरेषुसंमुद्रय

प्रकाशिता

अथ धातुरूपावलिः ।

श्रीगणेशाय नमः ॥ अथ धातुरूपाणि लिख्यंते॥ तत्र सत्ताद्यर्थः शब्विकरणोऽकर्मको भूधातुः ॥ तस्मात्कर्तरि परस्मैपदं भवति ॥ वर्तमाने लट् ॥ भवति १ भवतः २ भवन्ति ३ इति प्रथमः पुरुषः ॥ भवसि १ भवथः २ भवथ ३ इति मध्यमः पुरुषः॥ भवामि १ भवावः २ भवामः ३ इत्युत्तमः पुरुषः ॥ अनद्यतनपरोक्षे भूते लिट् ॥ बभूव १ बभूवतुः २ बभूवुः ३ प्र० ॥ बभूविथ १ बभूवथुः २ बभूव ३ म० ॥ बभूव १ बभूविव २ बभूविम ३ उ० ॥ अनद्यतनभविष्यति लुट् ॥ भविता १ भवितारौ २ भवितारः ३ प्र० ॥ भवितासि १ भवितास्थः २ भवितास्थ ३ म० ॥ भवितास्मि १ भवितास्वः २ भ-

वितास्मः ३ उ० ॥ भविष्यति लृट् ॥ भविष्यति १ भविष्यतः २ भविष्यन्ति ३ प्र० ॥ भविष्यसि १ भविष्यथः २ भविष्यथ ३ म० ॥ भविष्यामि १ भविष्यावः २ भविष्यामः ३ उ० ॥ विधौ निमन्त्रणे कामचारानुज्ञायां सत्कारपूर्वकव्यापारे प्रश्ने प्रार्थनायामाशिषि च लोट् ॥ तत्र भवतादिति रूपमाशिष्येव ॥ भवतु १ भवतात् १ भवतां २ भवन्तु ३ प्र० ॥ भव १ भवतात् भवतं २ भवत ३ म० ॥ भवानि १ भवाव २ भवाम ३ उ० ॥ अनद्यतनभूते लङ् ॥ अभवत् १ अभवताम् २ अभवन् ३ प्र० ॥ अभवः १ अभवतम् २ अभवत ३ म० ॥ अभवम् १ अभवाव २ अभवाम ३ उ० ॥ विधौ निमन्त्रणे कामचारानुज्ञायां सत्कारपूर्वकव्यापारे प्रार्थनायां प्रश्ने च लिङ् ॥ भवेत् १ भवेतां २ भवेयुः ३ प्र० ॥ भवेः १ भवेतं २ भवेत ३ म० ॥ भवेयं १ भवेव २ भवेम ३ उ० ॥ आशिषि लिङ् ॥ भूयात् १ भूयास्तां २

भूयासुः ३ प्र० ॥ भूयाः १ भूयास्तम् २ भूयास्त ३ म० ॥ भूयासम् १ भूयास्व २ भूयास्म ३ उ० ॥ भूते लुङ् ॥ अभूत् १ अभूताम् २ अभूवन् ३ प्र० ॥ अभूः १ अभूतम् २ अभूत ३ म० ॥ अभूवम् १ अभूव २ अभूम ३ उ० ॥ क्रियाया अनिष्पत्तौ हेतुहेतुमद्भावे लृङ् ॥ अभविष्यत् १ अभविष्यताम् २ अभविष्यन् ३ प्र० ॥ अभविष्यः १ अभविष्यतम् २ अभविष्यत ३ म० ॥ अभविष्यम् १ अभविष्याव २ अभविष्याम ३ उ० ॥ भवतेर्णिच् ॥ अत्र परस्मैपदानि ॥ लट् ॥ भावयति १ भावयतः २ भावयन्ति ३ प्र० ॥ भावयसि १ भावयथः २ भावयथ ३ म० ॥ भावयामि १ भावयावः २ भावयामः ३ उ० ॥ लिट् ॥ भावयांचकार १ भावयांचक्रतुः २ भावयांचक्रुः ३ प्र० ॥ भावयांचकर्थ १ भावयांचक्रथुः २ भावयांचक्र ३ म० ॥ भावयांचकार १ भावयांचकर १ भावयांचकृव २ भावयांचकृम ३ उ० ॥ भावयांबभूव १

भावयांबभूवतुः २ भावयांबभूवुः १ प्र० ॥ भावयांब-
भूविथ १ भावयांबभूवथुः २ भावयांबभूव ३ म० ॥
भावयांबभूव १ भावयांबभूविव २ भावयांबभूवि-
म ३ उ० ॥ भावयामास १ भावयामासतुः २ भा-
वयामासुः ३ प्र० ॥ भावयामासिथ १ भावयामास-
थुः २ भावयामास ३ म० ॥ भावयामास १ भा-
वयामासिव २ भावयामासिम ३ उ० ॥ लुट् ॥ भा-
वयिता १ भावयितारौ २ भावयितारः ३ प्र० ॥
भावयितासि १ भावयितास्थः २ भावयितास्थ ३
म० ॥ भावयितास्मि १ भावयितास्वः २ भावयि-
तास्मः ३ उ० ॥ लृट् ॥ भावयिष्यति १ भावयि-
ष्यतः २ भावयिष्यन्ति ३ प्र० ॥ भावयिष्यसि १
भावयिष्यथः २ भावयिष्यथ ३ म० ॥ भावयिष्या-
मि १ भावयिष्यावः २ भावयिष्यामः ३ उ० ॥ लो-
ट् ॥ भावयतु १ भावयतात् १ भावयतां २ भावयन्तु
३ प्र० ॥ भावय १ भावयतात् १ भावयतं २ भा-

वयत ३ म० ॥ भावयानि १ भावयाव २ भावया-
म ३ उ० ॥ लङ् ॥ अभावयत् १ अभावयताम् २
अभावयन् ३ प्र० ॥ अभावयः १ अभावयतम् २ अ-
भावयत ३ म० ॥ अभावयम् १ अभावयाव २ अ-
भावयाम ३ उ० ॥ विधिलिङ् ॥ भावयेत् १ भावये-
तां २ भावयेयुः ३ प्र० ॥ भावयेः १ भावयेतम् २ भा-
वयेत ३ म० ॥ भावयेयम् १ भावयेव २ भावयेम ३
उ० ॥ आशीर्लिङ् ॥ भाव्यात् ३ भाव्यास्तां २
भाव्यासुः ३ प्र० ॥ भाव्याः १ भाव्यास्तं २ भाव्या-
स्त ३ म० ॥ भाव्यासं १ भाव्यास्व २ भाव्यास्म ३
उ० ॥ लुङ् ॥ अबीभवत् १ अबीभवताम् २ अबीभ-
वन् ३ प्र० ॥ अबीभवः १ अबीभवतम् २ अबीभव-
त ३ म० ॥ अबीभवम् १ अबीभवाव २ अबीभवाम
३ उ० ॥ लृङ् ॥ अभावयिष्यत् १ अभावयिष्यताम्
२ अभावयिष्यन् ३ प्र० ॥ अभावयिष्यः १ अभा-
वयिष्यतम् २ अभावयिष्यत ३ म० । अभावयिष्यम् १

अभावयिष्याव २ अभावयिष्याम ३ उ० ॥ अथात्मनेपदानि ॥ भावयते १ भावयेते २ भावयंते ३ प्र० ॥ भावयसे १ भावयेथे २ भावयध्वे ३ म० ॥ भावये १ भावयावहे २ भावयामहे ३ उ० ॥ लिट् ॥ भावयांचक्रे १ भावयांचक्राते २ भावयांचक्रिरे ३ प्र० ॥ भावयांचकृषे १ भावयांचक्राथे २ भवयांचकृढे ३ म० ॥ भावयांचक्रे १ भावयांचकृवहे २ भावयांचकृमहे ३ उ० ॥ एवं भावयांबभूवेत्यादि तथा भावयामासेत्यादि ॥ लुट् ॥ भावयिता १ भावयितारौ २ भावयितारः ३ प्र० ॥ भावयितासे १ भावयितासाथे २ भावयिताध्वे ३ म० ॥ भावयिताहे १ भावयितास्वहे २ भावयितास्महे ३ उ०- लृट् ॥ भावयिष्यते १ भावयिष्येते २ भावयिष्यंते ३ प्र० ॥ भावयिष्यसे १ भावयिष्येथे २ भावयिष्यध्वे ३ म० ॥ भावयिष्ये भावयिष्यावहे २ भावयिष्यामहे ३ उ० ॥ लोट् ॥ भावयताम् १ भावयेताम्

भावयंताम् ३ प्र० ॥ भावयस्व १ भावयेथाम् २ भावय-ध्वम् ३ म० ॥ भावयै १ भावयावहै २ भावयामहै ३ उ० ॥ लङ् ॥ अभावयत १ अभावयेताम् २ अभाव-यंत ३ प्र० ॥ अभावयथाः १ अभावयेथाम् २ अ-भावयध्वम् ३ म० ॥ अभावये १ अभावयावहि २ अभावयामहि ३ उ० ॥ विधिलिङ् ॥ भावयेत १ भा-वयेयाताम् २ भावयेरन् ३ प्र० ॥ भावयेथाः १ भाव-येयाथाम् २ भावयेध्वम् ३ म० ॥ भावयेय १ भावयेव-हि २ भावयेमहि ३ उ० ॥ आशीर्लिङ् ॥ भावयिषी-ष्ट १ भावयिषीयास्ताम् २ भावयिषीरन् ३ प्र० ॥ भा-वयिषीष्ठाः १ भावयिषीयास्थाम् २ भावयिषीढ्वम् ३ म० ॥ भावयिषीय १ भावयिषीवहि २ भावयिषी-महि ३ उ० ॥ लुङ् ॥ अबीभवत १ अबीभवेताम् २ अ-बीभवंत ३ प्र० ॥ अबीभवथाः १ अबीभवेथां २ अ-बीभवध्वम् ३ म० ॥ अबीभवे १ अबीभवावहि २ अबीभवामहि ३ उ० ॥ लृङ् ॥ अभावयिष्यत १

अभावयिष्येताम् २ अभावयिष्यंत ३ प्र० ॥ अभावयिष्यथाः १ अभावयिष्येथाम् २ अभावयिष्यध्वम् ३ म० ॥ अभावयिष्ये १ अभावयिष्यावहि २ अभावयिष्यामहि ३ उ० ॥ भवतेः सन् ॥ लट् ॥ बुभूषति १ बुभूषतः २ बुभूषन्ति ३ प्र० ॥ बुभूषसि १ बुभूषथः २ बुभूषथ ३ म० ॥ बुभूषामि १ बुभूषावः २ बुभूषामः ३ उ० ॥ लिट् ॥ बुभूषांचकारेत्यादि बुभूषाम्बभूवेत्यादि बुभूषामासेत्यादि च पूर्ववत् ॥ लुट् ॥ बुभूषिता १ बुभूषितारौ २ बुभूषितारः ३ प्र० ॥ बुभूषितासि १ बुभूषितास्थः २ बुभूषितास्थ ३ म० ॥ बुभूषितास्मि १ बुभूषितास्वः २ बभूषितास्मः ३ उ० ॥ लृट् ॥ बुभूषिष्यति १ बुभूषिष्यतः २ बुभूषिष्यंति ३ प्र० ॥ बुभूषिष्यसि १ बुभूषिष्यथः २ बुभूषिष्यथ ३ म० ॥ बुभूषिष्यामि १ बुभूषिष्यावः २ बुभूषिष्यामः ३ उ० ॥ लोट् ॥ बुभूषतु १ बुभूषतात् १ बूभूषतां २ बूभूषंतु ३ प्र० ॥ बुभूष १ बुभूषता-

त् १ बुभूषतम् २ बुभूषत ३ म०॥ बुभूषाणि १ बुभूषाव २ बुभूषाम ३ उ० ॥ लङ् ॥ अबुभूषत् १ अबुभूषताम् २ अबुभूषन् ३ प्र० ॥ अबुभूषः १ अबुभूषतम् २ अबुभूषत ३ म०॥ अबुभूषम् १ अबुभूषाव २ अबुभूषाम ३ उ० ॥ विधिलिङ् ॥ बुभूषेत् १ बुभूषताम् २ बुभूषेयुः ३ प्र०॥ बभूषेः १ बुभूषेतम् २ बुभूषेत ३ म० ॥ बुभूषेयम १ बूभूषेव २ बुभूषेम ३ उ० ॥ आशीर्लिङ् ॥ बुभूष्यात् १ बभूष्यास्ताम् २ बुभूष्यासुः ३ प्र० ॥ बुभूष्याः १ बुभूष्यास्तम् २ बुभूष्यास्त ३ म० ॥ बुभूष्याम् १ बुभूष्यास्व २ बुभूष्यास्म ३ उ० ॥ लुङ् ॥ अबुभूषीत् १ अबुभूषिष्टाम् २ अबुभूषिषुः ३ प्र० ॥ अबुभूषीः १ अबुभूषिष्टम् २ अबुभूषिष्ट ३ म० ॥ अबुभषिषम् १ अबुभूषिष्व २ अबुभूषिष्म ३ उ ॥ लृङ् ॥ अबुभूषिष्यत् १ अबुभूषिष्यताम् २ अबुभूषिष्यन् ३ प्र० ॥ अबुभषिष्यः १ अबुभूषिष्यतम् २ अबुभूषिष्यत ३ म० ॥ अबुभूषिष्यम् १

अबुभूषिष्याव२अबुभूषिष्याम ३उ० ॥ भवतेर्यङ् ॥ लट् ॥ बोभूयते १ बोभूयेते २ बोभूयंते३ प्र० ॥ बोभूयसे १ बोभूयेथे २ बोभूयध्वे ३ म० ॥ बोभूये १ बोभूयावहे २ बोभूयामहे ३ उ०॥ लिट्॥ बोभूयांचक्रे इत्यादि एवं बोभूयांबभूवे इत्यादि बोभूयामासे इत्यादि च पूर्ववत्॥ लुट्॥ बोभूयिता १ बोभूयितारौ २ बोभूयितारः ३ प्र० ॥ बोभूयितासे १ बोभूयितासाथे२ बोभूयिताध्वे ३ म० ॥ बोभूयिताहे १ बोभूयितास्वहे २ बोभूयितास्महे ३ उ० ॥ लृट् ॥ बोभूयिष्यते १ बोभूयिष्येते २ बोभूयिष्यंते ३ प्र० ॥ बोभूयिष्यसे १ बोभूयिष्येथे २ बोभू यिष्यध्वे ३ म० ॥ बोभूयिष्ये १ बोभूयिष्यावहे २ बोभूयिष्यामहे ३ उ० ॥ लोट् ॥ बोभूयताम् १ बोभूयेताम् २ बोभूयंताम् ३ प्र०॥ बोभूयस्व१बोभूयेथाम्२ बोभूयध्वम्३म०॥ बोभूयै १ बोभूयावहै २ बोभूयामहै ३ उ ० ॥ लङ् ॥ अबोभूयत १अबो-

भूयेताम् २ अबोभूयंत ३ प्र० ॥ अबोभूयेथाः १ अबो-भूयेथाम् २ अबोभूयध्वम् ३ म० ॥ अबोभूये १ अबो-भूयावहि २ अबोभूयामहि ३ उ० ॥ विधिलिङ् ॥ बोभूयेत १ बोभूयेयाताम् २ बोभूयेरन् ३ प्र० ॥ बो-भूयेथाः १ बोभूयेयाथाम् २ बोभूयेध्वम् ३ म० ॥ बो-भूयेय २ बोभूयेवहि २ बोभूयेमहि ३ उ० ॥ आ-शीर्लिङ् ॥ बोभूयिषीष्ट १ बोभूयिषीयास्ताम् २ बोभू-यिषीरन् ३ प्र० ॥ बोभूयिषीष्ठाः २ बोभूयिषी-यास्थाम् २ बोभूयिषीध्वम् ३ बोभूयिषीढ्वम् ३ म० ॥ बोभूयिषीय १ बोभूयिषीवहि २ बोभूयिषीमहि ३ उ० ॥ लुङ् ॥ अबोभूयिष्ट १ अबोभूयिषाताम् २ अबोभूयिषत ३ प्र० ॥ अबोभूयिष्ठाः १ अबोभूयि-षाथाम् २ अबोभूयिध्वम् ३ अबोभूयिढ्वम् ३ म० ॥ अ-बोभूयिषि १ अबोभूयिष्वहि २ अबोभूयिष्महि ३ उ० ॥ लृङ् ॥ अबोभूयिष्यत १ अबोभूयिष्येताम् २ अबोभयिष्यंत ३ प्र० ॥ अबोभयिष्यथाः १ अबो

भूयिष्येथाम् २ अबोभूयिष्यध्वम् ३ म० ॥ अबोभूयिष्ये १ अबोभूयिष्यावहि २ अबोभूयिष्यामहि ३ उ० ॥ भवतेर्यङ्लुक् ॥ लट् ॥ बोभवीति १ बोभोति १ बोभूतः २ बोभुवति ३ पृ॥ बोभवीषि १ बोभोषि १ बोभूथः २ बोभूथ ३ म० ॥ बोभवीमि १ बोभोमि १ बोभूवः २ बोभूमः ३ उ० ॥ ॥ लिट् ॥ बोभवांचकारेत्यादि । बोभवांबभूवेत्यादि । बोभवामासेत्यादि च पूर्ववत् ॥ लुट् ॥ बोभविता १ बोभवितारौ २ बोभवितारः ३ पृ०॥ बोभवितासि १ बोभवितास्थः २ बोभवितास्थ ३ म० ॥ बोभवितास्मि १ बोभवितास्वः २ बोभवितास्मः ३ उ० ॥ लृट् ॥ बोभविष्यति १ बोभविष्यतः २ बोभविष्यंति ३ पृ० ॥ बोभविष्यसि १ बोभविष्यथः २ बोभविष्यथ ३ म० ॥ बोभविष्यामि १ बोभविष्यावः २ बोभविष्यामः ३ उ० ॥ ॥ लोट् ॥ बोभवीतु १ बोभोतु १ बोभूतात् १ बो-

भूताम् २ बोभुवतु ३ पू० ॥ बोभूहि १ बोभूतात् १ बोभूतम् २ बोभूत ३ म० ॥ बोभवानि १ बोभवाव २ बोभवाम ३ उ० ॥ लङ् ॥ अबोभवीत् १ अबोभोत् १ अबोभूताम् २ अबोभवुः ३ पू० ॥ अबोभवीः १ अबोभोः १ अबोभूतम् २ अबोभूत ३ म० ॥ अबोभवम् १ अबोभूव २ अबोभूम ३ उ० ॥ विधिलिङ् ॥ बोभूयात् १ बोभूयाताम् २ बोभूयुः ३ पू० ॥ बोभूयाः १ बोभूयातम् २ बोभूयात ३ म० ॥ बोभूयाम् १ बोभूयाव २ बोभूयाम ३ उ० ॥ आशीर्लिङ् ॥ बोभूयात् १ बोभूयास्ताम् २ बोभूयासुः ३ पू० ॥ बोभूयाः १ बोभूयास्तम् २ बोभूयास्त ३ म० ॥ बोभूयासं १ बोभूयास्व २ बोभूयास्म ३ उ० ॥ लुङ् ॥ अबोभूवीत् १ अबोभोत् १ अबोभूताम् २ अबोभूवुः ३ पू० ॥ अबोभूवीः १ अबोभोः १ अबोभूतम् २ अबोभूत ३ म० ॥ अबोभवम् १ अबोभूव २ अबोभूम ३ उ० ॥ लृङ् ॥ अबोभविष्यत् १ अबोभवि-

ष्यताम् २ अबोभविष्यन् ३पू० ॥ अबोभविष्यः १ अबोभविष्यतम् २ अबोभविष्यत ३म० ॥ अबोभविष्यम् १ अबोभविष्याव२ अबोभविष्याम३उ० ॥

अथ वृद्ध्यर्थः शब्विकरणोऽकर्मकआत्मनेपदवानेधधातुः ॥ लट् ॥ एधते १ एधेते २ एधंते ३ पू० ॥ एधसे १ एधेथे २ एधध्वे ३म० ॥ एधे१ एधावहे२ एधामहे३उ० ॥ लिट् ॥ एधांचक्रे १ एधांचक्राते२ एधांचक्रिरे ३ इत्यादि ॥ एवमेधांबभूवेत्यादि एधामासेत्यादि च पूर्ववत् ॥ लुट् ॥ एधिता१ एधितारौ २ एधितारः ३ पू० ॥ एधितासे १ एधितासाथे२ एधिताध्वे ३ म० ॥ एधिताहे १ एधितास्वहे२ एधितास्महे ३ उ० ॥ लृट् ॥ एधिष्यते १ एधिष्येते २ एधिष्यंते ३ पू० ॥ एधिष्यसे १ एधिष्येथे २ एधिष्यध्वे ३म० ॥ एधिष्ये१ एधिष्यावहे २ एधिष्यामहे ३ उ० ॥ लोट् ॥ एधताम् १ एधेताम् २ एधंताम् ३पू० ॥ एधस्व १ एधेथाम् २ एधध्वम्३म० ॥

एधै १ एधावहै २ एधामहै ३ उ० ॥ लङ् ॥ ऐधत १ ऐधेताम् २ ऐधन्त ३ प्र० ॥ ऐधथाः १ ऐधेथाम् २ ऐध्वम् ३ म० ॥ ऐधे १ ऐधावहि २ ऐधामहि ३ उ० ॥ विधिलिङ् ॥ एधेत १ एधेयाताम् २ एधेरन् ३ प्र० ॥ एधेथाः १ एधेयाथाम् २ एधेध्वम् ३ म० ॥ एधेय १ एधेवहि २ एधेमहि ३ उ० ॥ आशीर्लिङ् ॥ एधिषीष्ट १ एधिषीयास्ताम् २ एधिषीरन् ३ प्र० ॥ एधिषीष्ठाः १ एधिषीयास्थाम् २ एधिषीध्वम् ३ म० ॥ एधिषीय १ एधिषीवहि २ एधिषीमहि ३ उ० ॥ लुङ् ॥ ऐधिष्ट १ ऐधिषाताम् २ ऐधिषत ३ प्र० ॥ ऐधिष्ठाः १ ऐधिषाताम् २ ऐधिध्वम् ३ ऐधिढ्वम् ३ म० ॥ ऐधिषी १ ऐधिष्वहि २ ऐधिष्महि ३ उ० ॥ लृङ् ऐधिष्यत १ ऐधिष्येताम् २ ऐधिष्यंत ३ प्र० ॥ ऐधिष्यथाः १ ऐधिष्येथाम् २ ऐधिष्यध्वम् ३ म० ॥ ऐधिष्ये १ ऐधिष्यावहि २ ऐधिष्यामहि ३ उ० ॥ अथ लुग्विकरणः सकर्मकः परस्मैपदवान् ज्ञानार्थको

विद्धातुः ॥ लट् ॥ वेद १ विदतुः २ विदुः ३ प्र०॥ वेत्थ १ विदथुः २ विद ३ म० ॥ वेद १ विद्व २ विद्म ३ उ० ॥ वेत्ति १ वित्तः २ विदंति ३ प्र० ॥ वेत्सि १ वित्थः २ वित्थ ३ म०॥ वेद्मि १ विद्वः २ विद्मः ३ उ० ॥ लिट् ॥ विवेद १ विविदतुः २ विविदुः ३ प्र० ॥ विवेदिथ १ विविदथुः २ विविद ३ म० ॥ विवेद १ विविदिव २ विविदिम ३ उ० ॥ विदांचकारेत्यादि विदांबभूवेत्यादि विदामासेत्यादि च पूर्ववत्॥लुट्॥ वेदिता १ वेदितारौ २ वेदितारः ३ प्र० ॥ वेदितासि १ वेदितास्थः २ वेदितास्थ ३ म० ॥ वेदितास्मि १ वेदितास्वः २ वेदितास्मः ३ उ० ॥ लृट् ॥ वेदिष्यति १ वेदिष्यतः २ वेदिष्यंति ३ प्र० ॥ वेदिष्यसि १ वेदिष्यथः २ वेदिष्यथ ३ म० ॥ वेदिष्यामि १ वेदिष्यावः २ वेदिष्यामः ३ उ० ॥ लोट् ॥ विदांकरोतु १ विदांकुरुतात् १ विदांकुरुताम् २ विदांकुर्वंतु ३ प्र० ॥ वि-

दांकुरु १ विदांकुरुतात् १ विदांकुरुतम् २ विदांकुरुत ३ म० ॥ विदांकरवाणि १ विदांकरवाव २ विदांकरवाम ३ उ० ॥ वेत्तु १ वित्तात् १ वित्तां २ विदंतु ३ प्र० ॥ विद्धि १ वित्तात् १ वित्तम् २ वित्त ३ म० ॥ वेदानि १ वेदाव २ वेदाम ३ उ० ॥ लङ् अवेत् १ अवित्ताम् २ अविदुः ३ प्र० ॥ अवेः १ अवेत् अवित्तम् २ अवित्त ३ म० ॥ अवेदम् १ अविद्व २ अविद्म ३ उ० ॥ विधिलिङ् ॥ विद्यात् १ विद्याताम् २ विद्युः ३ प्र० ॥ विद्याः १ विद्यातम् २ विद्यात ३ म० ॥ विद्याम् १ विद्याव २ विद्याम ३ उ० ॥ ॥ आशीर्लिङ् ॥ विद्यात् १ विद्यास्ताम् २ विद्यासुः ३ प्र० ॥ विद्याः १ विद्यास्तम् २ विद्यास्त ३ म० ॥ विद्यासम् १ विद्यास्व २ विद्यास्म ३ उ० ॥ लुङ् ॥ अवेदीत् १ अवेदिष्टाम् २ अवेदिषुः ३ प्र० ॥ अवेदीः १ अवेदिष्टम् २ अवेदिष्ट ३ म० ॥ अवेदिषम् १ अवेदिष्व २ अवेदिष्म ३ उ० ॥ लृङ् ॥ अवेदिष्यत् १

अवेदिष्यताम् २ अवेदिष्यन् ३ प्र० ॥ अवेदिष्यः १ अवेदिष्यतम् २ अवेदिष्यत ३ म० ॥ अवेदिष्यम् १ अवेदिष्याव २ अवेदिष्याम ३ उ० ॥ अथ लुग्विकरणः सकर्मक उभयपदवान्व्यक्तवागर्थको ब्रूधातुः तत्र परस्मैपदानि ॥ लट् ॥ आह १ आहतुः २ आहुः ३ प्र० ॥ आत्थ १ आहथुः २ ब्रूथ ३ म० ॥ ब्रवीमि १ ब्रूवः २ ब्रूमः ३ उ० ॥ ब्रवीति १ ब्रूतः २ ब्रुवंति ३ प्र० ॥ ब्रवीषि १ ब्रूथः २ ब्रूथ ३ म० ॥ ब्रवीमि १ ब्रूवः २ ब्रूमः ३ उ० ॥ लिट् ॥ उवाच १ ऊचतुः २ ऊचुः ३ प्र० ॥ उवचिथ १ उवक्थ १ ऊचथुः २ ऊच ३ म० ॥ उवाच १ उवच १ ऊचिव २ ऊचिम ३ उ० ॥ लुट् ॥ वक्ता १ वक्तारौ २ वक्तारः ३ प्र० ॥ वक्तासि १ वक्तास्थः २ वक्तास्थ ३ म० ॥ वक्तास्मि १ वक्तास्वः २ वक्तास्मः ३ उ० ॥ लृट् ॥ वक्ष्यति १ वक्ष्यतः २ वक्ष्यंति ३ प्र० ॥ वक्ष्यसि १ वक्ष्यथः २ वक्ष्यथ ३ म० ॥ वक्ष्यामि १

वक्ष्यावः २ वक्ष्यामः ३ उ० ॥ लोट् ॥ ब्रवीतु १ ब्रूतात् १ ब्रूताम् २ ब्रुवंतु ३ प्र० ॥ ब्रूहि १ ब्रूतात् १ ब्रूतम् २ ब्रूत ३ म० ॥ ब्रवाणि १ ब्रवाव २ ब्रवाम ३ उ० ॥ लङ् ॥ अब्रवीत् १ अब्रूताम् २ अब्रुवन् प्र० ॥ अब्रवीः १ अब्रूतम् १ अब्रूत ३ म० ॥ अब्रवम् १ अब्रूव २ अब्रूम ३ उ० ॥ विधिलिङ् ॥ ब्रूयात् ब्रूयाताम् २ ब्रूयुः ३ प्र० ॥ ब्रूयाः १ ब्रूयातम् २ ब्रूयात ३ म० ॥ ब्रूयाम् १ ब्रूयाव २ ब्रूयाम ३ उ० ॥ आशीर्लिङ् ॥ उच्यात् १ उच्यास्ताम् २ उच्यासुः ३ प्र० । उच्याः १ उच्यास्तम् २ उच्यास्त म० ॥ उच्यासम् १ उच्यास्व २ उच्यास्म ३ उ० ॥ लुङ् ॥ अवोचत् १ अवोचताम् २ अवोचन् ३ प्र० ॥ अवोचः १ अवोचतम् २ अवोचत ३ म० ॥ अवोचम् १ अवोचाव २ अवोचाम ३ उ० ॥ लृङ् ॥ अवक्ष्यत् १ अवक्ष्यताम् २ अवक्ष्यन् ३ प्र० ॥ अवक्ष्यः १ अवक्ष्यतम् २ अवक्ष्यत ३ म० ॥ अवक्ष्यम् १ अवक्ष्याव २ अवक्ष्या-

म ३ उ० ॥ अथात्मनेपदानि ॥ लट् ॥ ब्रूते १ ब्रुवाते २ ब्रुवते ३ प्र० ॥ ब्रूषे १ ब्रुवाथे २ ब्रूध्वे ३ म० ॥ ब्रुवे १ ब्रूवहे २ ब्रूमहे ३ उ० ॥ लिट् ॥ ऊचे १ ऊचाते २ ऊचिरे ३ प्र० ॥ ऊचिषे १ ऊचाथे २ ऊचिध्वे ३ म० ॥ ऊचे १ ऊचिवहे २ ऊचिमहे ३ उ० ॥ लुट् ॥ वक्ता १ वक्तारौ २ वक्तारः ३ प्र० ॥ वक्तासे १ वक्तासाथे २ वक्ताध्वे ३ म० ॥ वक्ताहे १ वक्तास्वहे २ वक्तास्महे ३ उ० ॥ लृट् वक्ष्यते १ वक्ष्येते २ वक्ष्यंते ३ प्र० ॥ वक्ष्यसे १ वक्ष्येथे २ वक्ष्यध्वे ३ म० ॥ वक्ष्ये १ वक्ष्यावहे २ वक्ष्यामहे ३ उ० ॥ लोट् ॥ ब्रूताम् १ ब्रुवाताम् २ ब्रुवताम् ३ प्र० ॥ ब्रूष्व १ ब्रुवाथाम् २ ब्रूध्वम् ३ म० ॥ ब्रवै १ ब्रवावहै २ ब्रवामहै ३ उ० ॥ लङ् ॥ अब्रूत १ अब्रुवाताम् २ अब्रुवत ३ प्र० ॥ अब्रूथाः १ अब्रुवाथाम् २ अब्रूध्वम् ३ म० ॥ अब्रुवि १ अब्रूवहि २ अब्रूमहि ३ उ० ॥ विधिलिङ् ॥ ब्रुवीत १ ब्रुवीया-

ताम् २ ब्रुवीरन् ३ प्र० ॥ ब्रुवीथाः १ ब्रुवीयाथाम् २ ब्रुवीध्वम् ३ म० ॥ ब्रुवीय १ ब्रुवीवहि २ ब्रुवीमहि ३ उ० ॥ आशीर्लिङ् ॥ वक्षीष्ट १ वक्षीयास्ताम् २ वक्षीरन् ३ प्र० ॥ वक्षीष्ठाः १ वक्षीयास्थाम् २ वक्षीध्वम् ३ म० ॥ वक्षीय १ वक्षीवहि २ वक्षीमहि ३ उ० । लुङ् ॥ अवोचत १ अवोचेताम् २ अवोचंत ३ प्र० । अवोचथाः १ अवोचेथाम् २ अवोचध्वम् ३ म० ॥ अवोचे १ अवोचावहि २ अवोचामहि ३ उ० ॥ लृङ् अवक्ष्यत १ अवक्ष्येताम् २ अवक्ष्यंत ३ प्र० ॥ अवक्ष्यथाः १ अवक्ष्येथाम् २ अवक्ष्यध्वम् ३ म० । अवक्ष्ये १ अवक्ष्यावहि २ अवक्ष्यामहि ३ उ० ॥ अथ सत्तार्थकोऽकर्मको लुग्विकरणोऽस् धातुः ॥ तस्मात्कर्तरि परस्मैपदं भवति ॥ लट् ॥ अस्ति १ स्तः २ संति ३ प्र० ॥ असि १ स्थः २ स्थ ३ म० ॥ अस्मि १ स्वः २ स्मः ३ उ० ॥ लिट्लुट्लृटां बभूवेत्यादीनि भूवद्रूपाणि ॥ लोट् ॥ अस्तु १ स्तात् १ स्ताम् २ संतु ३ प्र० ॥

एधि १ स्तात् १ स्ताम् २ स्त ३ म० । असानि १ असाव २ असाम ३ उ० ॥ लङ् ॥ आसीत् १ आस्ताम् २ आसन् ३ पू० ॥ आसीः १ आस्ताम् २ आस्त ३ म० ॥ आसम् १ आस्व २ आस्म ३ उ० ॥ विधिलिङ् ॥ स्यात् १ स्याताम् २ स्युः ३ पू० ॥ स्याः १ स्यातं २ स्यात ३ म० ॥ स्याम् १ स्याव २ स्याम ३ उ० ॥ आशीर्लिङ्लुङ्लृङां भूयादित्यादीनि भूवद्रूपाणि॥

अथ धारणपोषणार्थक श्लुविकरणः सकर्मक उभयपदवान्भृञ् धातुः ॥ तत्र परस्मैपदानि ॥ लट् ॥ बिभर्ति १ बिभृतः २ बिभ्रति ३ पू० ॥ बिभर्षि १ बिभृथः २ बिभृथ ३ म० ॥ बिभर्मि १ बिभृवः २ बिभृमः ३ उ० ॥ लिट् ॥ बभार १ बभ्रतुः २ बभ्रुः ३ पू० ॥ बभर्थ १ बभ्रथुः २ बभ्र ३ म० ॥ बभार १ बभर १ बभृव २ बभृम ३ उ० ॥ बिभरांचकारेत्यादि बिभरांबभूवेत्यादि बिभरामासेत्यादि च पूर्ववत् ॥ लुट् ॥ भर्त्ता १ भर्त्तारौ २ भर्त्तारः ३ प्र० ॥

भर्त्तासि १ भर्त्तास्थः २ भर्त्तास्थ ३ म० ॥ भर्त्तास्मि१ भर्त्तास्वः २ भर्त्तास्मः ३ उ० ॥ लृट् ॥ भरिष्यति १ भरिष्यतः २ भरिष्यंति ३ पृ० ॥ भरिष्यसि १ भरिष्यथः २ भरिष्यथ ३ म० ॥ भरिष्यामि १ भरिष्यावः २ भरिष्यामः ३ उ० ॥ लोट् ॥ बिभर्तु १ बिभृतात् १ बिभृताम् २ बिभ्रतु ३ प्र० ॥ बिभृहि १ बिभृतात् १ बिभृतम् २ बिभृत ३ म०। बिभराणि १ बिभराव २ बिभराम ३ उ० ॥ लङ् ॥ अबिभः १ अबिभृताम् २ अबिभरुः ३ पृ० ॥ अबिभः १ अबिभृतम् २ अबिभृत ३ म० ॥ अबिभरम् १ अबिभृव२ अबिभृम ३ उ० ॥ विधिलिङ् ॥ बिभृयात् १ बिभृयाताम् २ बिभृयुः ३ पृ० ॥ बिभृयाः १ बिभृयातं २ बिभृयात ३ म० ॥ बिभृयाम् १ बिभृयाव २ बिभृयाम ३ उ० ॥ आशीर्लिंङ् ॥ भ्रियात् १ भ्रियास्ताम् २ भ्रियासुः ३ पृ० ॥ भ्रियाः १ भ्रियास्तम् २ भ्रियास्त ३ म० ॥ भ्रियासम् १ भ्रियास्व २ भ्रियास्म ३ उ० ॥

॥ लुङ् ॥ अभार्षीत् १ अभार्ष्टाम् २ अभार्षुः ३ प्र०॥ अभार्षीः १ अभार्ष्टम् २ अभार्ष्ट ३ म० ॥ अभार्षम् १ अभार्ष्व २ अभार्ष्म ३ उ० ॥ लृङ् ॥ अभरिष्यत् १ अभरिष्यताम् २ अभरिष्यन् ३ पू० ॥ अभरिष्यः १ अभरिष्यतम् २ अभरिष्यत ३ म० ॥ अभरिष्यम् १ अभरिष्याव २ अभरिष्याम ३ उ० ॥ अथात्मनेपदानि ॥ लट् ॥ बिभृते १ बिभ्राते २ बिभ्रते ३ पू०॥ बिभृषे १ बिभ्राथे २ बिभृद्ध्वे ३ म० ॥ बिभ्रे १ बिभृवहे २ बिभृमहे ३ उ० ॥ लिट् ॥ बभ्रे १ बभ्राते २ बभ्रिरे ३ प्र० ॥ बभृषे १ बभ्राथे २ बभृढ्वे ३ म० ॥ बभ्रे १ बभृवहे २ बभृमहे ३ उ० ॥ बिभरांचक्रे इत्यादि बिभरांबभूवेत्यादि बिभरामासेत्यादि च पूर्ववत्॥ ॥ लुट् ॥ भर्ता १ भर्तारौ २ भर्तारः ३ प्र० ॥ भर्तासे १ भर्तासाथे २ भर्ताध्वे ३ म० ॥ भर्ताहे १ भर्तास्वहे २ भर्तास्महे ३ उ० ॥ लृट् ॥ भरिष्यते १ भरिष्येते २ भरिष्यंते ३ प्र० ॥ भरि-

ष्यसे १ भरिष्येथे २ भरिष्यध्वे ३ म० ॥ भरिष्ये १ भरिष्यावहे २ भरिष्यामहे ३ उ० ॥ लोट् ॥ बिभृताम् १ बिभ्राताम् २ बिभ्रताम् ३ प्र०॥ बिभृष्व १ बिभ्राथाम् २ बिभृध्वम् ३ म० ॥ बिभरै १ बिभरावहै २ बिभरामहै ३ उ० ॥ लङ् ॥ अबिभृत १ अबिभ्राताम् २ अबिभ्रत ३ प्र० ॥ अबिभृथाः १ अबिभ्राथाम् २ अबिभृध्वम् २ म० ॥ अबिभ्रि १ अबिभृवहि २ अबिभृमहि ३ उ० ॥ विधिलिङ् ॥ बिभ्रीत १ बिभ्रीयाताम् २ बिभ्रीरन् ३ प्र० ॥ बिभ्रीथाः १ बिभ्रीयाथाम् २ बिभ्रीध्वम् ३ म० ॥ बिभ्रीय १ बिभ्रीवहि २ बिभ्रीमहि ३ उ० ॥ आशीर्लिङ् ॥ भृषीष्ट १ भृषीयास्ताम् २ भृषीरन् ३ प्र० ॥ भृषीष्ठाः १ भृषीयास्थां २ भृषीढ्वम् ३ म० ॥ भृषीय १ भृषीवहि २ भृषीमहि ३ उ० ॥ लुङ् ॥ अभृत १ अभृषाताम् २ अभृषत ३ प्र० ॥ अभृथाः १ अभृषाथाम् २ अभृढ्वम् ३ म० ॥ अभृषि १ अभृष्वहि २ अभृ-

ष्महि ३ उ० ॥ लृङ् ॥ अभरिष्यत १ अभरिष्येताम् २ अभरिष्यंत ३ प्र० ॥ अभरिष्यथाः १ अभरिष्येथाम् २ अभरिष्यध्वम् ३ म० ॥ अभरिष्ये १ अभरिष्यावहि २ अभरिष्यामहि ३ उ० ॥ अथ प्राणिप्रसवार्थकः श्यन्विकरणः सकर्मक आत्मनेपदवान् षूङ्धातुः ॥ लट् ॥ सूयते १ सूयेते २ सूयंते ३ प्र० ॥ सूयसे १ सूयेथे २ सूयध्वे ३ म० ॥ सूये १ सूयावहे २ सूयामहे ३ उ० ॥ लिट् ॥ सुषुवे १ सुषुवाते २ सुषुविरे ३ प्र० ॥ सुषुविषे १ सुषुवाथे २ सुषुविध्वे ३ सुषुविढ्वे ३ म० ॥ सुषुवे १ सुषुविवहे २ सुषुविमहे ३ उ० ॥ लुट् ॥ सोता १ सविता १ सोतारौ २ सवितारौ २ सोतारः ३ सवितारः ३ प्र० ॥ सोतासे १ सवितासे १ सोतासाथे २ सवितासाथे २ सोताध्वे ३ सविताध्वे ३ म० ॥ सोताहे १ सविताहे १ सोतास्वहे २ सवितास्वहे २ सोतास्महे ३ सवितास्महे ३ उ० ॥ लृट् ॥

सविष्यते १ सोष्यते १ सविष्येते २ सोष्येते २सविष्यंते ३ सोष्यंते ३ प्र० ॥ सविष्यसे १ सोष्यसे १ सविष्येथे २ सोष्येथे २ सविष्यध्वे ३ सोष्यध्वे ३ म० ॥ सविष्ये १ सोष्ये १ सविष्यावहे २ सोष्यावहे २ सविष्यामहे ३ सोष्यामहे ३ उ० ॥ लोट् ॥ सूयताम् १ सूयेताम् २ सूयंताम् ३ प्र० ॥सूयस्व १ सूयेथाम् २ सूयध्वम् ३ म० ॥ सूयै १ सूयावहै २ सूयामहै ३ उ० ॥ लङ् ॥ असूयत १ असूयेताम् २ असूयंत ३ प्र० ॥ असूयथाः १ असूयेथाम् २ असूयध्वम् ३ म० ॥ असूये १ असूयावहि २ असूयामहि ३ उ० ॥ विधिलिङ् ॥ सूयेत १ सूयेयाताम् २ सूयेरन् ३ प्र० ॥ सूयेथाः १ सूयेयाथाम् २ सूयेध्वम् म० ॥ सूयेय १ सूयेवहि २ सूयेमहि ३ उ० ॥ आशीर्लिङ् ॥ सविषीष्ट १ सोषीष्ट १ सविषीयास्ताम् २ सोषीयास्ताम् २ सविषीरन् ३ सोषीरन् ३ प्र०। सविषीष्ठाः १सोषीष्ठाः १सविषीयास्थाम् २

सोषीयास्थाम् २ सविषीध्वम् ३ सविषीढ्वम् ३ सोषीढ्वम् ३ म० सविषीय १ सोषीय १ सविषीवहि २ सोषीवहि २ सविषामहि ३ सोषीमहि ३ उ० ॥ लुङ् ॥ असविष्ट १ असोष्ट १ असविषाताम् २ असोषाताम् २ असविषत ३ असोषत ३ प्र० ॥ असविष्ठाः १ असोष्ठाः १ असविषाथाम् २ असोषाथाम् २ असविध्वम् ३ असविढ्वम् ३ असोढ्वम् ३ म० ॥ असविषि १ असोषि १ असविष्वहि २ असोष्वहि २ असविष्महि ३ असोष्महि ३ उ० ॥ लृङ् ॥ असविष्यत १ असोष्यत १ असविष्येताम् २ असोष्येताम् २ असविष्यंत ३ असोष्यंत ३ प्र० ॥ असविष्यथाः १ असोष्यथाः १ असविष्येथाम् असोष्येथाम् २ असविष्यध्वम् ३ असोष्यध्वम् ३ म० ॥ असविष्ये १ असोष्ये १ असविष्यावहि २ असोष्यावहि २ असविष्यामहि ३ असोष्यामहि ३ उ० ॥

अथ शक्त्यर्थकः श्नुविकरणोऽकर्मकः शक्लृधातुः ॥

तस्मात्कर्त्तरि परस्मैपदं भवति ॥ शक्नोति १ शक्नुतः २ शक्नुवंति ३ प्र० ॥ शक्नोषि १ शक्नुथः २ शक्नुथ ३ म० ॥ शक्नोमि १ शक्नुवः २ शक्नुमः ३ उ० ॥ लिट् ॥ शशाक १ शेकतुः २ शेकुः ३ प्र० ॥ शेकिथ १ शशक्थ १ शेकथुः २ शेक ३ म० ॥ शशाक १ शशक १ शेकिव २ शेकिम ३ उ० ॥ लुट् ॥ शक्ता १ शक्तारौ २ शक्तारः ३ प्र० ॥ शक्तासि १ शक्तास्थः २ शक्तास्थ ३ म० ॥ शक्तास्मि १ शक्तास्वः २ शक्तास्मः ३ उ० ॥ लृट् ॥ शक्ष्यति १ शक्ष्यतः २ शक्ष्यन्ति ३ प्र० ॥ शक्ष्यसि १ शक्ष्यथः २ शक्ष्यथ ३ म० ॥ शक्ष्यामि १ शक्ष्यावः २ शक्ष्यामः ३ उ० ॥ लोट् ॥ शक्नोतु १ शक्नुतात् १ शक्नुताम् २ शक्नुवंतु ३ प्र० ॥ शक्नुहि १ शक्नुतात् १ शक्नुतम् २ शक्नुत ३ म० ॥ शक्नवानि १ शक्नवाव २ शक्नवाम ३ उ० ॥ लङ् ॥ अशक्नोत् १ अशक्नुताम् २ अशक्नुवन् ३ प्र० ॥ अशक्नोः १

अशक्नुतम् २ अशक्नुत ३ म० ॥ अशक्नवम् १ अश-क्नुव २ अशक्नुम ३ उ० ॥ विधिलिङ् ॥ शक्नुयात् १ शक्नुयाताम् २ शक्नुयुः ३ प्र० ॥ शक्नुयाः १ शक्नुया-तम् २ शक्नुयात ३ म० ॥ शक्नुयाम् १ शक्नुयाव २ शक्नुयाम ३ उ० ॥ आशीर्लिङ् ॥ शक्यात् १ शक्यास्ताम् २ शक्यासुः ३ प्र० ॥ शक्याः १ शक्या-स्तम् २ शक्यास्त ३ म० ॥ शक्यासम् १ शक्यास्व २ शक्यास्म ३ उ० ॥ लुङ् ॥ अशकत् १ अशकताम् २ अशकन् ३ प्र० ॥ अशकः १ अशकतम् २ अशकत ३ म० ॥ अशकम् १ अशकाव २ अशकाम ३ उ० ॥ ॥ लृङ् ॥ अशक्ष्यत १ अशक्ष्यताम् २ अशक्ष्यन् ३ प्र० ॥ अशक्ष्यः १ अशक्ष्यतम् २ अशक्ष्यत ३ म० ॥ अशक्ष्यम् १ अशक्ष्याव २ अशक्ष्याम ३ उ० ॥ अ-थ प्राणत्यागार्थकः शब्विकरणोऽकर्मको मृङ्धातुः ॥ तस्मात् लट्लोट्लङ्लिङ्लुङ्क्षु आत्मनेपदं भवति ॥ लिट्लुट्लृट्लृङ्क्षु च परस्मैपदं भवति

॥ लट् ॥ म्रियते १ म्रियेते २ म्रियंते ३ प्र० ॥ म्रियसे १ म्रियेथे २ म्रियध्वे ३ म० ॥ म्रिये १ म्रियावहे २ म्रियामहे ३ उ० ॥ लिट् ॥ ममार १ मम्रतुः २ मम्रुः ३ प्र० ॥ ममर्थ १ मम्रथुः २ मम्र ३ म० ॥ ममार १ ममर १ मम्रिव २ मम्रिम ३ उ० ॥ लुट् ॥ मर्ता १ मर्तारौ २ मर्तारः ३ प्र० ॥ मर्तासि १ मर्तास्थः २ मर्तास्थ ३ म० ॥ मर्तास्मि १ मर्तास्वः २ मर्तास्मः ३ उ० ॥ लृट् ॥ मरिष्यति १ मरिष्यतः २ मरिष्यन्ति ३ प्र० ॥ मरिष्यसि १ मरिष्यथः २ मरिष्यथ ३ म० ॥ मरिष्यामि १ मरिष्यावः २ मरिष्यामः ३ उ० ॥ लोट् ॥ म्रियताम् १ म्रियेताम् २ म्रियंताम् ३ प्र० ॥ म्रियस्व १ म्रियेथाम् २ म्रियध्वम् ३ म० ॥ म्रियै १ म्रियावहै २ म्रियामहै ३ उ० ॥ लङ् ॥ अम्रियत १ अम्रियेताम् २ अम्रियंत ३ प्र० ॥ अम्रियथाः १ अम्रियेथाम् २ सम्रियध्वम् ३ म० ॥ अम्रिये १ अम्रियावहि २ अम्रियामहि ३ उ० ॥

विधिलिङ् ॥ म्रियेत १ म्रियेयाताम् २ म्रियेरन् ३ प्र० ॥ म्रियेथाः १ म्रियेयाथाम् २ म्रियेध्वम् ३ म० । म्रियेय १ म्रियेवहि २ म्रियेमहि ३ उ० ॥ आशीर्लिङ् ॥ मृषीष्ट १ मृषीयास्ताम् २ मृषीरन् ३ प्र० ॥ मृषीष्ठाः १ मृषीयास्थाम् २ मृषीध्वम् ३ म० ॥ मृषीय १ मृषीवहि २ मृषीमहि ३ उ० ॥ लुङ् ॥ अमृत १ अमृषाताम् २ अमृषत ३ प्र० ॥ अमृथाः १ अमृषाथाम् २ अमृढ्वम् ३ म० ॥ अमृषि १ अमृष्वहि २ अमृष्महि ३ उ० ॥ लृङ् ॥ अमरिष्यत् १ अमरिष्यताम् २ अमरिष्यन् ३ प्र० ॥ अमरिष्यः १ अमरिष्यतम् २ अमरिष्यत ३ म० ॥ अमरिष्यम् १ अमरिष्याव २ अमरिष्याम ३ उ० ॥

अथ श्नम्विकरणः सकर्मकः परस्मैपदवान्संचूर्णनार्थकः पिष्लृधातुः ॥ लट् ॥ पिनष्टि १ पिंष्टः २ पिंषन्ति ३ प्र० ॥ पिनक्षि १ पिंष्ठाः २ पिंष्ठ ३ म० । पिनष्मि १ पिंष्वः २ पिंष्मः ३ उ० ॥ लिट् ॥

पिपेष १ पिपिषतुः २ पिपिषुः ३ प्र० ॥ पिपेषिथ १ पिपिषिथुः २ पिपिष ३ म० ॥ पिपेष १ पिपिषिव २ पिपिषिम ३ उ० ॥ लुट् ॥ पेष्टा १ पेष्टारौ २ पेष्टारः ३ प्र० ॥ पेष्टासि १ पेष्टास्थः २ पेष्टास्थ ३ म० ॥ पेष्टास्मि १ पेष्टास्वः २ पेष्टास्मः ३ उ० ॥ लृट् ॥ पेक्ष्यति १ पेक्ष्यतः २ पेक्ष्यंति ३ प्र० ॥ पेक्ष्यसि १ पेक्ष्यथः २ पेक्ष्यथ ३ म० ॥ पेक्ष्यामि १ पेक्ष्यावः २ पेक्ष्यामः ३ उ० ॥ लोट् ॥ पिनष्टु १ पिंष्टात् १ पिंष्टाम् २ पिंषंतु ३ प्र० ॥ पिण्ड्ढि १ पिंष्टात् १ पिंष्टम् २ पिंष्ट ३ म० ॥ पिनषाणि १ पिनषाव २ पिनषाम ३ उ० ॥ लंङ् ॥ अपिनट् १ अपिंष्टाम् २ अपिंषन् ३ प्र० ॥ अपिनट् १ अपिंष्टम् २ अपिंष्ट ३ म० ॥ अपिनषम् १ अपिंष्व २ अपिंष्म ३ उ० ॥ विधिलिङ् ॥ पिंष्यात् १ पिंष्याताम् २ पिंष्युः ३ प्र० ॥ पिंष्याः १ पिंष्यातम् २ पिंष्यात ३ म० ॥ पिंष्याम् १ पिंष्याव २ पिंष्याम ३

उ० ॥ आशीर्लिङ् ॥ पिष्यात् १ पिंष्यास्तां २ पिष्यासुः ३ प्र० ॥ पिष्याः १ पिष्यास्तम् २ पिष्यास्त ३ म० ॥ पिष्यासम् १ पिष्यास्व २ पिष्यास्म ३ उ० ॥ लुङ् ॥ अपिषत् १ अपिषताम् २ अपिषन् ३ प्र० ॥ अपिषः १ अपिषतम् २ अपिषत ३ म० ॥ अपिषम् १ अपिषाव २ अपिषाम ३ उ० ॥ लृङ् ॥ अपेक्ष्यत् १ अपेक्ष्यताम् २ अपेक्ष्यन् ३ प्र० अपेक्ष्यः १ अपेक्ष्यतम् २ अपेक्ष्यत ३ म० ॥ अपेक्ष्यम् १ अपेक्ष्याव २ अपेक्ष्याम ३ उ० ॥ अथ उविकरणः सकर्मक उभयपदवान् करणार्थकः कृञ् धातुः ॥ तत्र परस्मैपदानि ॥ लट् ॥ करोति १ कुरुतः २ कुर्वंति ३ प्र० ॥ करोषि १ कुरुथः २ कुरुथ ३ म० ॥ करोमि १ कुर्वः २ कुर्मः ३ उ० ॥ लिट् ॥ चकार १ चक्रतुः २ चक्रुः ३ प्र० ॥ चकर्थ १ चक्रथुः २ चक्र ३ म० ॥ चकार १ चकर १ चकृव २ चकृम ३ उ० ॥ लुट् ॥ कर्ता १ कर्त्तारौ २ कर्तारः ३ प्र० ॥ कर्तासि १ कर्तास्थः २ कर्तास्थ ३ म० ॥

कर्तास्मि १ कर्तास्वः २ कर्तास्मः ३ उ० ॥ लृट् ॥ करिष्यति १ करिष्यतः २ करिष्यन्ति ३ प्र० ॥ करिष्यसि १ करिष्यथः २ करिष्यथ ३ म० ॥ करिष्यामि १ करिष्यावः २ करिष्यामः ३ उ० ॥ ॥ लोट् ॥ करोतु १ कुरुतात् १ कुरुताम् २ कुर्वंतु ३ प्र० ॥ कुरु १ कुरुतात् १ कुरुतम् २ कुरुत ३ म० ॥ करवाणि १ करवाव २ करवाम ३ उ० ॥ लङ् ॥ अकरोत् १ अकुरुताम् २ अकुर्वन् ३ प्र० ॥ अकरोः १ अकुरुतम् २ अकुरुत ३ म० ॥ अकरवम् १ अकुर्व २ अकुर्म ३ उ० ॥ विधिलिङ् ॥ कुर्यात् १ कुर्याताम् २ कुर्युः ३ प्र० ॥ कुर्याः १ कुर्यातम् २ कुर्यात ३ म० ॥ कुर्याम् १ कुर्याव २ कुर्याम ३ उ० ॥ आशीर्लिङ् ॥ क्रियात् १ क्रियास्ताम् २ क्रियासुः ३ प्र० ॥ क्रियाः १ क्रियास्तम् २ क्रियास्त ३ म० ॥ क्रियासम् १ क्रियास्व २ क्रियास्म ३ उ० ॥ लुङ् ॥ अकार्षीत् १ अकार्ष्टाम् २ अकार्षुः ३ प्र० ॥ अका-

र्षीः १ अकार्ष्टम् २ अकार्ष्ट ३ म० ॥ अकार्षम् १ अकार्ष्व २ अकार्ष्म ३ उ० ॥ लृङ् ॥ अकरिष्यत् १ अकरिष्यताम् २ अकरिष्यन् ३ प्र० ॥ अकरिष्यः १ अकरिष्यतम् २ अकरिष्यत ३ म० ॥ अकरिष्यम् १ अकरिष्याव २ अकरिष्याम ३ उ० ॥ अथात्मनेपदानि ॥ लट् ॥ कुरुते १ कुर्वाते २ कुर्वते ३ प्र० ॥ कुरुषे १ कुर्वाथे २ कुरुध्वे ३ म० ॥ कुर्वे १ कुर्वहे २ कुर्महे ३ उ० ॥ लिट् ॥ चक्रे १ चक्राते २ चक्रिरे ३ प्र० ॥ चकृषे १ चक्राथे २ चकृढ्वे ३ म० ॥ चक्रे १ चकृवहे २ चकृमहे ३ उ० ॥ लुट् ॥ कर्ता १ कर्तारौ २ कर्तारः ३ प्र० ॥ कर्तासे १ कर्तासाथे २ कर्ताध्वे ३ म० ॥ कर्ताहे १ कर्तास्वहे २ कर्तास्महे ३ उ० ॥ लृट् ॥ करिष्यते १ करिष्येते २ करिष्यन्ते ३ प्र० ॥ करिष्यसे १ करिष्येथे २ करिष्यध्वे ३ म० ॥ करिष्ये १ करिष्यावहे २ करिष्यामहे ३ उ० ॥ लोट् ॥ कुरुताम् १ कुर्वाताम् २ कुर्वताम् ३

प्र०॥कुरुष्व १ कुर्वाथाम् २ कुरुध्वम् ३ म०॥ करवै १ करवावहै २ करवामहै ३ उ० ॥ लङ्॥ अकुरुत १ अकुर्वाताम् २ अकुर्वत ३ प्र०॥ अकुरुथाः १ अकुर्वाथाम् २ अकुरुध्वम् ३ म०॥ अकुर्वि १ अकुर्वहि २ अकुर्महि ३ उ० ॥ विधिलिङ् ॥ कुर्वीत १ कुर्वीयाताम् २ कुर्वीरन् ३ प्र०॥ कुर्वीथाः १ कुर्वीयाथाम् २ कुर्वीध्वम् ३ म०॥ कुर्वीय १ कुर्वीवहि २ कुर्वीमहि ३ उ० ॥ आशीर्लिङ्॥ कृषीष्ट १ कृषीयास्ताम् २ कृषीरन् ३ प्र० ॥ कृषीष्ठाः १ कृषीयास्थाम् २ कृषीढ्वम् ३ म०॥ कृषीय १ कृषीवहि २ कृषीमहि ३ उ०॥ लुङ्॥ अकृत १ अकृषाताम् २ अकृषत ३ प्र०॥ अकृथाः १ अकृषाथाम् २ अकृढ्वम् ३ म०॥ अकृषि १ अकृष्वहि २ अकृष्महि ३ उ०॥ लृङ्॥ अकरिष्यत १ अकरिष्येताम् २ अकरिष्यंत ३ प्र०॥ अकरिष्यथाः १ अकरिष्येथाम् २ अकरिष्यध्वम् ३ म०॥ अकरिष्ये १ अकरिष्यावहि २ अकरिष्या-

महि ३ उ० ॥ अथश्नाविकरणः सकर्मकः परस्मैपदवान् स्तेयार्थको मुष्धातुः ॥ लट् ॥ मुष्णाति १ मुष्णीतः २ मुष्णंति ३ प्र० ॥ मुष्णासि १ मुष्णीथः २ मुष्णीथ ३ म० ॥ मुष्णामि १ मुष्णीवः २ मुष्णीमः ३ उ० ॥ लिट् ॥ मुमोष १ मुमुषतुः २ मुमुषुः ३ प्र० ॥ मुमोषिथ १ मुमुषथुः २ मुमुष ३ म० ॥ मुमोष १ ममुषिव २ मुमुषिम ३ उ० ॥ लुट् ॥ मोषिता १ मोषितारौ २ मोषितारः ३ प्र० ॥ मोषितासि १ मोषितास्थः २ मोषितास्थ ३ म० ॥ मोषितास्मि १ मोषितास्वः २ मोषितास्मः ३ उ० लृट् ॥ मोषिष्यति १ मोषिष्यतः २ मोषिष्यंति ३ प्र० ॥ मोषिष्यसि १ मोषिष्यथः २ मोषिष्यथ ३ म० ॥ मोषिष्यामि १ मोषिष्यावः २ मोषिष्यामः ३ उ० ॥ लोट् ॥ मुष्णातु १ मुष्णीतात् १ मुष्णीताम् २ मुष्णंतु ३ प्र० ॥ मुषाण १ मुष्णीतात् १ मुष्णीतम् २ मुष्णीत ३ म० ॥ मुष्णानि १

मुष्णाव २ मुष्णाम ३ उ० ॥ लङ् ॥ अमुष्णात् १ अमुष्णीताम् २ अमुष्णन् ३ पु० ॥ अमुष्णाः १ अमुष्णीतम् २ अमुष्णीत ३ म० ॥ अमुष्णाम् १ अमुष्णीव २ अमुष्णीम ३ उ० ॥ विधिलिङ् ॥ मुष्णीयात् १ मुष्णीयाताम् २ मुष्णीयुः ३ पु० ॥ मुष्णीयाः १ मुष्णीयातम् २ मुष्णीयात ३ म० ॥ मुष्णीयाम् १ मुष्णीयाव २ मुष्णीयाम ३ उ० ॥ आशीर्लिङ् ॥ मुष्यात् १ मुष्यास्ताम् २ मुष्यासुः ३ पु० ॥ मुष्याः १ मुष्यास्तम् २ मुष्यास्त ३ म० ॥ मुष्यासम् १ मुष्यास्व २ मुष्यास्म ३ उ० ॥ लुङ् ॥ अमोषीत् १ अमोषिष्टाम् २ अमोषिषुः ३ पु० ॥ अमोषीः १ अमोषिष्टम् २ अमोषिष्ट ३ म० ॥ अमोषिषम् १ अमोषिष्व २ अमोषिष्म ३ उ० ॥ लृङ् ॥ अमोषिष्यत् १ अमोषिष्यताम् २ अमोषिष्यन् ३ पु० ॥ अमोषिष्यः १ अमोषिष्यतम् २ अमोषिष्यत ३ म० ॥ अमोषिष्यम् १ अमोषिष्याव २ अमोषि-

षयाम ३ उ० ॥ अथाकर्मकाद्धातोर्भावे लडादयो लिख्यन्ते ॥ तत्र प्रथमपुरुषस्यैकवचनमेव भवति ॥ सत्तार्थको भूधातुः ॥ लट् ॥ भूयते ॥ लिट् ॥ बभूवे ॥ लुट् ॥ भाविता, भविता ॥ लृट् ॥ भाविष्यते, भविष्यते ॥ लोट् ॥ भूयताम् ॥ लङ् ॥ अभूयत विधिलिङ् ॥ भूयेत ॥ आशीर्लिङ् ॥ भाविषीष्ट, भविषीष्ट ॥ लुङ् ॥ अभावि ॥ लृङ् ॥ अभाविष्यत, अभविष्यत ॥ प्राणधारणार्थको जीवधातुः ॥ लट् ॥ जीव्यते ॥ लिट् ॥ जिजीवे ॥ लुट् ॥ जीविता ॥ लृट् ॥ जीविष्यते ॥ लोट् ॥ जीव्यताम् ॥ लुङ् ॥ अजीव्यत । विधिलिङ् ॥ जीव्येत ॥ आशीर्लिङ् ॥ जीविषीष्ट । लुङ् ॥ अजीवि ॥ लृङ् ॥ अजीविष्यत ॥ अथ सकर्मकाद्धातोः कर्मणि लडादयः ॥ तत्रादौ धारणपोषणार्थको भृञ्धातुः ॥ लट् ॥ भ्रियते १ भ्रियेते २ भ्रियंते ३ प्र० ॥ भ्रियसे १ भ्रियेथे २ भ्रियध्वे ३ म० ॥ भ्रिये १ भ्रियावहे २ भ्रियामहे ३

उ० ॥ लिट् ॥ बभ्रे १ बभ्राते २ बभ्रिरे ३ पृ० ॥ बभृषे १ बभ्राथे २ बभृढ्वे ३ म० ॥ बभ्रे १ बभृवहे २ बभृमहे ३ उ० ॥ लुट् ॥ भर्ता १ भर्त्तारौ २ भर्त्तारः ३ पृ० ॥ भर्त्तासे १ भर्त्तासाथे २ भर्त्ताध्वे ३ म० ॥ भर्त्ताहे १ भर्त्तास्वहे २ भर्त्तास्महे ३ उ० ॥ भारिता १ भारितारौ २ भारितारः ३ पृ० ॥ भारितासे १ भारितासाथे २ भारिताध्वे ३ म० ॥ भारिताहे १ भारितास्वहे २ भारितास्महे ३ उ० ॥ लृट् ॥ भरिष्यते १ भरिष्येते २ भरिष्यंते ३ पृ० ॥ भरिष्यसे १ भरिष्येथे २ भरिष्यध्वे ३ म० ॥ भरिष्ये १ भरिष्यावहे २ भरिष्यामहे ३ उ० ॥ भारिष्यते १ भारिष्येते २ भारिष्यंते ३ पृ० ॥ भारिष्यसे १ भारिष्येथे २ भारिष्यध्वे ३ म० ॥ भारिष्ये १ भारिष्यावहे २ भारिष्यामहे ३ उ० ॥ लोट् ॥ भ्रियताम् १ भ्रियेताम् २ भ्रियंताम् ३ पृ० ॥ भ्रियस्व १ भ्रियेथाम् २ यध्वम्भ्रि ३ म० ॥ भ्रियै भ्रियावहै

२ भ्रियामहै ३ उ० ॥ लङ् ॥ अभ्रियत १ अभ्रिये-ताम् २ अभ्रियंत ३ पू० ॥ अभ्रियथाः १ अभ्रियेथाम् २ अभ्रियध्वम् ३ म० ॥ अभ्रिये १ अभ्रियावहि २ अभ्रियामहि ३ उ० ॥ विधिलिङ् ॥ भ्रियेत १ भ्रि-येयाताम् २ भ्रियेरन् ३ पू० ॥ भ्रियेथाः १ भ्रियेया-थाम् २ भ्रियेध्वम् ३ म० ॥ भ्रियेय १ भ्रियेवहि २ भ्रि-येमहि ३ उ० ॥ आशीर्लिङ् ॥ भृषीष्ट १ भृषीया-स्ताम् २ भृषीरन् ३ पू० ॥ भृषीष्ठाः १ भृषीयास्थाम् २ भृषीढ्वम् ३ म० ॥ भृषीय १ भृषीवहि २ भृषी-महि ३ उ० ॥ भारिषीष्ट १ भारिषीयास्ताम् २ भारि-षीरन् ३ पू० ॥ भारिषीष्ठाः १ भारिषीयास्थाम् २ भारिषीढ्वम् ३ भारिषीध्वम् ३ म० ॥ भारिषीय १ भा-रिषीवहि २ भारिषीमहि ३ उ० ॥ लुङ् ॥ अभारि १ अभृषाताम् २ अभृषत २ पू० ॥ अभृथाः १ अ-भृषाथाम् २ अभृढ्वम् ३ म० ॥ अभृषि १ अभृष्वहि २ अभृष्महि ३ उ० ॥ अभारि १ अभारिषाताम् २

अभारिषत ३ पु० ॥ अभारिष्ठाः १ अभारिषाथाम् २ अभारिढ्वम् ३ अभारिध्वम् ३ म० ॥ अभारिषि १ अभारिष्वहि २ अभारिष्महि ३ उ० ॥ लृङ् ॥ अभरिष्यत १ अभरिष्येताम् २ अभरिष्यंत ३ पु० ॥ अभरिष्यथाः १ अभरिष्येथाम् २ अभरिष्यध्वम् ३ म० ॥ अभरिष्ये १ अभरिष्यावहि २ अभरिष्यामहि ३ उ० ॥ अभारिष्यत १ अभारिष्येताम् २ अभारिष्यंत ३ पु० ॥ अभारिष्यथाः १ अभारिष्येथाम् २ अभारिष्यध्वम् ३ म० ॥ अभारिष्ये १ अभारिष्यावहि २ अभारिष्यामहि ३ उ० ॥ शक्त्यर्थकः शक्लृ धातुः ॥ लट् ॥ शक्यते १ शक्येते २ शक्यंते ३ पु० ॥ शक्यसे १ शक्येथे २ शक्यध्वे ३ म० ॥ शक्ये १ शक्यावहे २ शक्यामहे ३ उ० ॥ लिट् ॥ शेके १ शेकाते २ शेकिरे ३ पु० ॥ शेकिषे १ शेकाथे २ शेकिध्वे ३ म० ॥ शेके १ शेकिवहे २ शेकिमहे ३ उ० ॥ लुट् ॥ शक्ता १ शक्तारौ २ शक्तारः ३ पु० ॥

शक्तासे १ शक्तासाथे २ शक्ताध्वे ३ म० ॥ शक्ताहे १ शक्तास्वहे २ शक्तास्महे ३ उ० ॥ लृट् ॥ शक्ष्यते १ शक्ष्येते २ शक्ष्यंते ३ प्र० ॥ शक्ष्यसे १ शक्ष्येथे २ शक्ष्यध्वे ३ म० ॥ शक्ष्ये १ शक्ष्यावहे २ शक्ष्यामहे ३ उ० ॥ लोट् ॥ शक्यताम् १ शक्येताम् २ शक्यंताम् ३ प्र० ॥ शक्यस्व १ शक्येथाम् २ शक्यध्वम् ३ म० ॥ शक्यै १ शक्यावहै २ शक्यामहै ३ उ० ॥ लङ् ॥ अशक्यत १ अशक्येताम् २ अशक्यत २ प्र० ॥ अशक्यथाः १ अशक्येथाम् २ अशक्यध्वम् ३ म० ॥ अशक्ये १ अशक्यावहि १ अशक्यामहि ३ उ० ॥ विधिलिङ् ॥ शक्येत् १ शक्येयाताम् २ शक्येरन् ३ प्र० ॥ शक्येथाः १ शक्येयाथाम् २ शक्येध्वम् ३ म० ॥ शक्येय १ शक्येवहि २ शक्येमहि ३ उ० ॥ आशीर्लिङ् ॥ शक्षीष्ट १ शक्षीयास्ताम् २ शक्षीरन् ३ प्र० ॥ शक्षीष्ठाः १ शक्षीयास्थाम् २ शक्षीध्वम् ३ म० ॥ शक्षीय १ शक्षीवहि २ शक्षीम-

हि ३ उ० ॥ लुङ् ॥ अशाकि १ अशक्षाताम् २ अशक्षत ३ प्र० ॥ अशक्थाः १ अशक्षाथाम् २ अशग्ध्वम् ३ म० ॥ अशक्षि १ अशक्ष्वहि २ अशक्ष्महि ३ उ० ॥ लृङ् ॥ अशक्ष्यत १ अशक्ष्येताम् २ अशक्ष्यंत ३ प्र० ॥ अशक्ष्यथाः १ अशक्ष्येथाम् २ अशक्ष्यध्वम् ३ म० ॥ अशक्ष्ये १ अशक्ष्यावहि २ अशक्ष्यामहि ३ उ० ॥ गत्यर्थकोगम्लृधातुः ॥ लट गम्यते १ गम्येते २ गम्यंते ३ प्र० ॥ गम्यसे १ गम्येथे २ गम्यध्वे ३ म० ॥ गम्ये १ गम्यावहे २ गम्यामहे ३ उ० ॥ लिट् ॥ जग्मे १ जग्माते २ जग्मिरे ३ प्र० ॥ जग्मिषे १ जग्माथे २ जग्मिध्वे ३ म० ॥ जग्मे १ जग्मिवहे २ जग्मिमहे ३ उ० ॥ ॥ लुट् ॥ गंता १ गंतारौ २ गंतारः ३ प्र० । गंतासे १ गंतासाथे २ गंताध्वे ३ म० ॥ गंताहे १ गंतास्वहे २ गंतास्महे ३ उ० ॥ लृट् ॥ गंस्यते १ गंस्येते २ गंस्यंते ३ प्र० ॥ गंस्यसे १ गंस्येथे २ गंस्यध्वे ३

म० ॥ गंस्ये १ गंस्यावहे २ गंस्यामहे ३ उ० ॥ लोट्॥ गम्यताम् १ गम्येताम् २ गम्यन्ताम् ३ प्र० । गम्यस्व १ गम्येथाम् २ गम्यध्वम् ३ म० ॥ गम्यै १ गम्यावहै २ गम्यामहै ३ उ० ॥ लङ् ॥ अगम्यत १ अगम्येताम् २ अगम्यन्त ३ प्र० ॥ अगम्यथाः १ अगम्येथाम् २ अगम्यध्वम् ३ म० ॥ अगम्ये १ अगम्यावहि २ अगम्यामहि ३ उ० ॥ विधिलिङ्॥ गम्येत १ गम्येयाताम् २ गम्येरन् ३ प्र० ॥ गम्येथाः १ गम्येयाथाम् २ गम्येध्वम् ३ म० ॥ गम्येय १ गम्येवहि २ गम्येमहि ३ उ० ॥ आशीर्लिङ्॥ गसीष्ट १ गसीयास्ताम् २ गसीरन् ३ प्र० ॥ गसीष्ठाः १ गसीयास्थाम् २ गसीध्वम् ३ म० ॥ गसीय १ गसीवहि २ गसीमहि ३ उ० ॥ गंसीष्ट १ गंसीयास्ताम् २ गंसीरन् ३ प्र० ॥ गंसीष्ठाः १ गंसीयास्थाम् २ गंसीध्वम् ३ म० ॥ गंसीय १ गंसीवहि २ गंसीमहि ३ उ० ॥ लुङ्॥ अगामि १ अगंसाताम् २ अगंसत ३

प्र० ॥ अगंस्थाः १ अगंसाथाम् २ अगंध्वम् ३ अगंसि १ अगंस्वहि २ अगंस्महि ३ उ० ॥ अगामि १ अगसाताम् २ अगसत ३ प्र० ॥ अगस्थाः १ अगसाथाम् २ अगध्वम् ३ म० ॥ अगसि १ अगस्वहि २ अगस्महि ३ उ० ॥ लृङ् ॥ अगंस्यत १ अगंस्येताम् २ अगंस्यंत ३ प्र० ॥ अगंस्यथाः १ अगंस्येथाम् २ अगंस्यध्वम् ३ म० ॥ अगंस्ये १ अगंस्यावहि २ अगंस्यामहि ३ उ० ॥ हिंसार्थको हन् धातुः ॥ लट् ॥ हन्यते १ हन्येते २ हन्यंते ३ प्र० ॥ हन्यसे १ हन्येथे २ हन्यध्वे ३ म० ॥ हन्ये १ हन्यावहे २ हन्यामहे ३ उ० ॥ लिट् ॥ जघ्ने १ जघ्नाते २ जघ्निरे ३ प्र० ॥ जघ्निषे १ जघ्नाथे २ जघ्निध्वे ३ म० ॥ जघ्ने १ जघ्निवहे २ जघ्निमहे ३ उ० ॥ लुट् ॥ हंता १ हंतारौ २ हंतारः ३ प्र० ॥ हंतासे १ हंतासाथे २ हंताध्वे ३ म० ॥ हंताहे १ हंतास्वहे २ हंतास्महे ३ उ० ॥ घानिता १ घानितारौ २ घानितारः ३ प्र० ॥

घानितासे १ घानितासाथे २ घानिताध्वे ३ म० ॥ घानिताहे १ घानितास्वहे २ घानितास्महे ३ उ० ॥ लृट् ॥ हनिष्यते १ हनिष्येते २ हनिष्यन्ते ३ प्र० ॥ हनिष्यसे १ हनिष्येथे २ हनिष्यध्वे ३ म० ॥ हनिष्ये १ हनिष्यावहे २ हनिष्यामहे ३ उ० ॥ घानिष्यते १ घानिष्येते २ घानिष्यन्ते ३प्र० ॥ घानिष्यसे १ घानिष्येथे २ घानिष्यध्वे ३ म० ॥ घानिष्ये १ घानिष्यावहे २ घानिष्यामहे ३ उ० ॥ लोट् ॥ हन्यताम् १ हन्येताम् २ हन्यंताम् ३ प्र० ॥ हन्यस्व १ हन्येथाम् २ हन्यध्वम् ३ म० ॥ हन्यै १ हन्यावहै २ हन्यामहै ३ उ० ॥ लङ् ॥ अहन्यत १ अहन्येताम् २ अहन्यंत ३ प्र० ॥ अहन्यथाः १ अहन्येथाम् २ अहन्यध्वम् ३ म० ॥ अहन्ये १ अहन्यावहि २ अहन्यामहि ३ उ० ॥ विधिलिङ् ॥ हन्येत १ हन्येयाताम् २ हन्येरन् ३ प्र० ॥ हन्येथाः १ हन्येयाथाम् २ हन्येध्वम् ३ म० ॥ हन्येय १ हन्येवहि २

हन्येमहि ३ उ० ॥ अशीर्लिङ् ॥ घानिषीष्ट १ घानिषीयास्ताम् २ घानिषीरन् ३ प्र० ॥ घानिषीष्ठाः १ घानिषीयास्थाम् २ घानिषीध्वम् ३ म० ॥ घानिषीय १ घानिषीवहि ३ घानिषीमहि ३ उ० ॥ वधिषीष्ट १ वधिषीयास्ताम् २ वधिषीरन् ३ प्र० ॥ वधिषीष्ठाः १ वधिषीयास्थाम् २ वधिषीध्वम् ३ म० ॥ वधिषीय १ वधिषीवहि २ वधिषीमहि ३ उ० ॥ लुङ् अघानि १ अहसाताम् २ अहसत ३ प्र० ॥ अहथाः १ अहसाथाम् २ अहध्वम् ३ म० ॥ अहसि १ अहस्वहि २ अहस्महि ३ उ० ॥ अघानि १ अघानिषाताम् २ अघानिषत ३ प्र० ॥ अघानिष्ठाः १ अघानिषाथाम् २ अघानिढ्वम् ३ म० ॥ अघानिषि १ अघानिष्वहि २ अघानिष्महि ३ उ० ॥ अवधि १ अवधिषाताम् २ अवधिषत ३ प्र० ॥ अवधिष्ठाः १ अवधिषाथाम् २ अवधिढ्वम् ३ म० ॥ अवधिषि १ अवधिष्वहि २ अवधिष्महि ३ उ० ॥

॥ लृङ् ॥ अघानिष्यत १ अघानिष्येताम् २ अघानिष्यंत १ प्र० ॥ अघानिष्यथाः २ अघानिष्येथाम् २ अघानिष्यध्वम् ३ म० ॥ अघानिष्ये १ अघानिष्यावहि २ अघानिष्यामहि ३ उ० ॥ अहनिष्यत १ अहनिष्येताम् २ अहनिष्यंत ३ प्र० ॥ अहनिष्यथाः १ अहनिष्येथाम् २ अहनिष्यध्वं ३ म० अहनिष्ये १ अहनिष्यावहि २ अहनिष्यामहि ३ उ० ॥ द्वैधीकरणार्थकः सकर्मकश्छिदिधातुः ॥ लट् ॥ छिद्यते १ छिद्येते २ छिद्यंते ३ प्र० ॥ छिद्यसे १ छिद्येथे २ छिद्यध्वे ३ म० ॥ छिद्ये १ छिद्यावहे २ छिद्यामहे ३ उ० ॥ लिट् ॥ चिच्छिदे १ चिच्छिदाते २ चिच्छिदिरे ३ प्र० ॥ चिच्छिदिषे १ चिच्छिदाथे २ चिच्छिदिध्वे ३ म० ॥ चिच्छिदे १ चिच्छिदिवहे २ चिच्छिदिमहे ३ उ० ॥ लुट् ॥ छेत्ता १ छेत्तारौ २ छेत्तारः ३ प्र० ॥ छेत्तासे १ छेत्तासाथे २ छेत्ताध्वे ३ म० ॥ छेत्ताहे १ छेत्तास्वहे २ छेत्तास्महे ३ उ० ॥ लृट् ॥ छेत्स्य-

ते १ छेत्स्येते २ छेत्स्यन्ते ३ प्र० ॥ छेत्स्यसे १ छे-
त्स्येथे २ छेत्स्यध्वे ३ म० ॥ छेत्स्ये १ छेत्स्यावहे २
छेत्स्यामहे ३ उ० ॥ लोट्। छिद्यताम् १ छिद्येताम् २
छिद्यंताम् ३ प्र० ॥ छिद्यस्व १ छिद्येथाम् २ छिद्यध्वम्
३ म० ॥ छिद्यै १ छिद्यावहै २ छिद्यामहै ३ उ०
॥ लङ्॥ अच्छिद्यत १ अच्छिद्येताम् २ अच्छिद्यंत ३
प्र०॥ अच्छिद्यथा १ अच्छिद्येथाम् २ अच्छिद्यध्वम् ३
म० ॥ अच्छिद्ये १ अच्छिद्यावहि २ अच्छिद्याम-
हि ३ उ० ॥ विधिलिङ् ॥ छिद्येत १ छिद्येयाताम् २
छिद्येरन् ३ प्र० ॥ छिद्येथाः १ छिद्येयाथाम् २ छिद्ये-
ध्वम् ३ म० ॥ छिद्येय १ छिद्येवहि २ छिद्येमहि ३
उ० ॥ आशीर्लिङ् ॥ छित्सीष्ट १ छित्सीयास्ताम् २
छित्सीरन् ३ प्र० ॥ छित्सीष्ठाः १ छित्सीयास्थाम् २
छित्सीध्वम् ३ म० ॥ छित्सीय १ छित्सीवहि २
छित्सीमहि ३ उ० ॥ लुङ् ॥ अच्छेदि १ अच्छि-
त्साताम् २ अच्छित्सत ३ प्र० ॥ अच्छित्थाः १ अ-

च्छित्साथाम् २ अच्छिद्ध्वम् ३ म० ॥ अच्छित्सि १ अच्छित्स्वहि २ अच्छित्स्महि ३ उ० ॥ लृङ् ॥ अच्छेत्स्यत १ अच्छेत्स्येताम् २ अच्छेत्स्यंत ३ प्र० ॥ अच्छेत्स्यथाः १ अच्छेत्स्येथाम् २ अच्छेत्स्यध्वम् ३ म० ॥ अच्छेत्स्ये १ अच्छेत्स्यावहि २ अच्छेत्स्यामहि ३ उ० ॥ इति धातुरूपाणि ॥ अथ तिङंतव्युत्पत्तिप्रकारः कथ्यते ॥ तत्र पूर्वं धातूत्पादनप्रकारः ॥ नाम्नो धात्वर्थे णिच् प्रत्ययः ॥ पटुमाचष्टे—पटयति, पटयत इत्यादि ॥ पटयते १ पटयेते इत्यादि सर्वत्र ॥ अश्वेनातिक्रामति—अश्वयति ॥ हस्तिनातितक्रामति—हस्तयति ॥ कंसवधमाचष्टे—कंसं घातयति ॥ असिना हन्ति—असयति ॥ अश्वं करोति—अश्वयति ॥ घटं करोति—घटयति ॥ धातोः क्रियाकर्तृप्रयोजककर्तृनिष्ठव्यापारे णिच् ॥ घटो भवति—यज्ञदत्तः घटं भावयति ॥ यज्ञदत्तो घटोत्पत्तिकर्तृप्रयोजककर्तेत्यर्थः ॥ देवदत्तो

ग्रामं गच्छति—यज्ञदत्तो देवदत्तंग्रामंगमयति॥ भुवन तिष्ठति—ईश्वरो भुवनं स्थापयति॥ चित्तं दुष्यति-कामश्चित्तं दूषयति ॥ इच्छाकर्मीभूतादिच्छासमानाधिकरणाद्धातोरिच्छायांसन् ॥ स्वकर्तृकं पठनमिच्छति पिपठिषति पठितुमिच्छतीत्यर्थः। रोदितुमिच्छति—रुरुदिषति ॥ ग्रहीतुमिच्छति—जिघृक्षति॥ प्रष्टुमिच्छति—पिपृच्छिषति ॥कर्तु मिच्छति—चिकीर्षति ॥ भवितुमिच्छति—बुभूषति ॥ गंतुमिच्छति—जिगमिषति॥ धातोराशंकायां सन्॥ कूलं पिपतिषति—कूलंपततिकिम्॥शंकितपतनाश्रयं कूलमित्यर्थः॥ वृक्षा जिगमिषंति—वृक्षा गच्छंति किम्॥धातो क्रियायाःपौनःपुन्येऽतिशयेचयङ यङ्लुक्च॥भूधातुःबोभूयते—बोभवीति—बोभोति॥ पुनः पुनरतिशयेनवाभवतीत्यर्थः ॥ सूच्धातुः सोसूच्यते ॥ गत्यर्थाद्धातोः कौटिल्येयङ्॥ कुटिलंव्रजति—वाव्रज्यते ॥ कुटिलंगच्छति—जंगम्यते

लुपादिभ्यः क्रियागर्हायांयङ् ॥ गर्हितंलुंपति–लोलुप्यते ॥ गर्हितंचरति–चंचूर्यते ॥ अथात्मसंबंधिभूतादिच्छाकर्मणः सुबंतादिच्छायांक्यच्काम्यच्च ॥ ऋषभमात्मनइच्छति–ऋषभीयति-ऋषभकाम्यति ॥ आत्मनः पुत्रमिच्छति–पुत्रीयति–पुत्रकाम्यति ॥ गामात्मनइच्छति–गव्यति–गोकाम्यति॥ यशस्यति –यशस्काम्यति॥ कर्मरूपादुपमानात्सुबन्तात्सदृशाचारेक्यच् ॥ पुत्रमिवाचरति–पुत्रायति–छात्रंगुरुः॥ पुत्रकर्मकाचारसदृशो यः शिष्यकर्मकाचारस्तत्कर्त्तेत्यर्थः॥ द्विजंविष्णुवदाचरति–विष्णूयति॥ प्रासादइवाचरति-प्रासादीयति–कुट्याम् । कर्तृरूपादुपमाना त्सुबन्तात्सदृशाचारेक्यङ् ॥ कृष्णइवाचरति–कृष्णायते॥ यशइवाचरति-यशायते–यशस्यते वा॥ विद्वानिवाचरति- विद्वायते॥ कुमारीवाचरति-कुमारायते ॥ गुर्वीवाचरति-गुरूयते ॥ त्वमिवाचरति-त्वद्यते ॥ अहमिवाचरति-मद्यते ॥ हरिणीवा-

चरति-हरितायते ॥ उपमानभूतात्कर्त्तुः प्रातिप-
दिकात्सदृशाचारे क्विप् कृष्ण इवाचरति-कृष्णति ॥
मालेवाचरति-मालाति ॥ कविरिवाचरति-कवयति ।
पितेवाचरति-पितरति ॥ इदमिवाचरति-इदामति ॥
राजेवाचरति-राजानति ॥ द्यौरिवाचरति-द्यवति ॥
भृशादिशब्देभ्यो भवतीत्यर्थेऽभूततद्भावेक्यङ् ।
अभृशोभृशोभवति-भृशायते १ लोहितशब्दाद्भव-
तीत्यर्थेऽभूततद्भावे क्यप् अलोहितोलोहितो भवति-
लोहितायते लोहितायति ॥ पटत्पटद्भवति पटपटा-
यते । कष्टशब्दात्क्रमत इत्यर्थे क्यप् । कष्टायक्रमते
कष्टायते ॥ पापं कर्तुमुत्सहत इत्यर्थः ॥ शब्दादि-
शब्देभ्यः करोत्यर्थे क्यच् ॥ शब्दंकरोति-शब्दा-
यते ॥ वैरं करोति-वैरायते ॥ मुंडादिशब्देभ्यो धा-
त्वर्थे णिच् ॥ मुंडं करोति-मुंडयति ॥ हलिं गृह्णाति
हलयति ॥ तूस्तानि वहंति वितूस्तयति ॥ पाशं
विमुंचति-विपाशयति ॥ रूपं पश्यति-रूपयति ॥

वीणयोपगायति-उपवीणयति ॥ तूलेनानुकृष्णाति-अनुतूलयति ॥ तूलेनानुघट्टयतीत्यर्थः ॥ श्लोकैरुपस्तौति-उपश्लोकयति ॥ सेनयाऽभियातिअभिषेणयति॥लोमान्यनुमार्ष्टि-अनुलोमयति॥वर्मणा संनह्यति-संवर्मयति ॥ इत्यपूर्वधातूत्पादनप्रकारः॥ अथलकारार्थविचारः ॥ अनद्यतनभूते स्मृतिबोधकपदयोगे यच्छब्दयोगाभावे लृट् ॥ यथा स्मरसि कृष्णगोकुले वत्स्यामः ॥ यच्छब्दयोगेतु-अभिजानासिकृष्णयद्वने अभुंज्महि ॥ साकांक्षस्मृतिबोधकपदयोगे भूतानद्यतनेलृट्लङ् च ॥ स्मरसिकृष्णगोकुलेवत्स्यामस्तत्रगाश्चारयिष्यामः॥ स्मरसिकृष्णगोकुलेऽवसामतत्रगाआचारयामवा॥ परोक्षेऽनद्यतनभूतेलिट् ॥ राजाचकार ॥ अपह्नवे लिट् ॥ कलिंगेष्ववात्सीरिपृष्टे नाहंकलिंगान्जगामेत्युत्तरंसापह्नवम् ॥ समीपकालेप्रश्नेलिट्प्राप्तौलङ्लिटौ ॥ देवदत्तोऽगच्छत्किम्-जगामकिम् ॥

स्मशब्दयोगेभूतेपरोक्षानद्यतनेलट् ॥ यजतिस्मयुधिष्ठिरः ॥ स्मयोगेअपरोक्षेभूतेऽनद्यतनेलट् ॥ एवं स्मपिताब्रवीति ॥ ननुशब्दयोगेप्रश्नोत्तरे भूतेलट् ॥ अकार्षीः किमितिप्रश्ने ननु करोमिभोरित्युत्तरम् ॥ नशब्दयोगेनुशब्दयोगेचप्रश्नोत्तरेभूतेलङ्लट्वा ॥ अकार्षीः किमितिप्रश्ने नकरोमि-नाकार्षं नुकरोमि-न्वकार्षंवेत्युत्तरम् ॥ पुराशब्दयोगेस्मशब्दयोगाभावे-भूतानद्यतनेलुङ्लटौ ॥ इहपुराछात्राअवात्सुः-वसंति वा ॥ इति भूतकालः ॥ अथ भविष्यत्कालः ॥ निश्चयद्योतकस्य यावच्छब्दस्य पुराशब्दस्य च योगेभविष्यतिलट् ॥यावद्भुंक्ते ॥ पुराभुंक्ते- निश्चयं भोक्ष्यते इत्यर्थः ॥ कदाकर्हिंशब्दयोर्योगेलट्॥ यथा-योगेलुट्लृटौवा ॥ कदाभुंक्ते-भोक्ष्यते-भोक्तावा ॥ कर्हिंभुंक्ते-भोक्ष्यते-भोक्तावा॥ मुहर्तानंतरेलङ्लट् लृट्लुट् च ॥ उपाध्यायश्चेदागच्छते-आगच्छति-आगमिष्यतिआगंता वा अथ त्वं छंदोऽधीष्व ॥

क्षिप्रवाचकशब्दयोगेलृट्॥ वृष्टिश्चेदाशुयास्यति-शीघ्रंवप्स्यामः॥आशंसावाचकयोगेलिङ्॥ गुरुश्चे-दुपेयादाशंसेऽधीयीय॥ इति भविष्यत्कालः॥ क्रिया-यात्र्प्रनिष्पत्तौ हेतुहेतुमद्भावादौ भूतेभविष्यतिच-लिङ्॥ सुवृष्टिश्चेदभविष्यत्तदासुभिक्षमभविष्यत्॥ वर्तमानसमीपभूतेलुङ्लटौ॥ कदाआगतोसि॥ अयमागच्छामि-आगमं वा॥ वर्तमानसमीपेभविष्यति लट्लृट्च॥ कदाआगमिष्यसि-अयमागच्छामि आगमिष्यामि वा॥इच्छार्थकपदयोगेलिङ्लोटौ॥ इच्छामिभुंजीय-भुक्तांवाभवान्॥ इच्छार्थकधातोर्वर्त्तमानकालेलिङ्लटौ॥ इच्छेत् इच्छति॥ क्रियाशक्तौलिङ्॥ त्वंभारंवहेः॥ क्रियायोग्यतायां-लिङ्॥ त्वंकन्यांवहेः॥ माङ्योगेलुङ्॥ माकार्षीः॥ उभयोर्धात्वोर्विशेष्यविशेषणभावेविशेष्यक्रियाका-लानुरोधेन विशेषणधातोर्भूतभविष्यत्वर्तमानका-लाः॥ वसन्ददर्श सोमयाजी भविता आगतोऽस्मि

वक्ष्यमाण इत्यादि ॥ धातोः कार्यकारणभावेलिङ् ॥ कृष्णंनमेच्चेत्सुखंयायात् ॥ इति लकारार्थविचारः॥ इति तिङन्तव्युत्पत्तिप्रकारः समाप्तः॥ अथ साधारणानिवाक्यानि ॥ कालक्षेपंमाकुरु ॥ त्वंशालांगच्छ ॥ गुरोराज्ञया वर्त्तस्व ॥ गुरोराज्ञापालनीया॥ गुरुकृपयाविद्यार्थीविद्वान् भवति ॥ ममायंसहाध्यायी ॥ अहंव्याकरणमधीये ॥ किंत्वमर्थशास्त्रं पठसि ॥ अयंगुरोरग्रेवक्तुंनबिभेति ॥ अहंपितुः सकाशंस्थातुमपिनशक्नोमि ॥ ममेदंपुस्तकंमयास्वयमेवलिखितम् ॥ इदं ममर्षीपात्रमियंमेलेखिनी ॥ त्वंलेखनकर्मणिनिपुणोऽसि॥ नतथाहमस्मि॥ एहि आवां बहिः पर्यटनाय गच्छावः आराममवलोकयितुं च॥ ममापिवनशोभानिरीक्षणस्यकौतुकमस्ति॥इति साधारणवाक्यानि॥इति धातुरूपावलिः समाप्ता॥

श्रीः ।

अथ लघुधातुपाठः ।

भू सत्तायाम् १ चिती संज्ञाने २ च्युतिर आसेचने ३ श्च्युतिर क्षरणे ४ मंथ विलोडने ५ गद व्यक्तायां वाचि ६ णद अव्यक्ते शब्दे ७ अर्द पीडने ८ खादृ भक्षणे ९ टुनदि समृद्धौ १० णिदि कुत्सायाम् ११ अंचु गतिपूजनयोः १२ व्रज गतौ १३ क्षि क्षये १४ चमु अदने १५ ष्ठिवु निरसने १६ गुपू रक्षणे १७ धूप तप संतापे १८।१९ जप जल्प व्यक्तायां वाचि २०।२१ क्रमु पादविक्षेपे २२ यम उपरमे २३ भण क्वण शब्दे २४।२५ णम प्रहत्वे शब्दे च २६ गम्लृ गतौ २७ फल निष्पत्तौ २८ चल कम्पने २९ चर गतिभक्षणयोः ३० जि जये ३१ कृष विलेखने ३२ वृष वर्षणे ३३ सृप्लृ गतौ ३४ क्रुश आह्वाने रोदने च ३५ दह भस्मीकरणे ३६ धिवि प्रीणने

३७ ग्लै म्लै हर्षक्षये ३८।३९ गै शब्दे ४० दृशिर् प्रेक्षणे ४१ सृ गतौ ४२ श्रु श्रवणे ४३ षद्लृ विशरणगत्यवसादनेषु ४४ पा पाने ४५ घ्रा गन्धोपदाने ४६ ष्ठा गतिनिवृत्तौ ४७ रुह बीजजन्मनि प्रादुर्भावे च ४८ तॄ प्लवनतरणयोः ४९ दंश दशने ५० कित रोगापनयने संशये च ५१ पत्लृ पतने ५२ भ्रमु चलने ५३ टुवम् उद्गिरणे ५४ वस निवासे ५५ वद व्यक्तायां वाचि ५६

इति परस्मैपदिनः ॥

ईक्ष दर्शने ५७ चेष्ट चेष्टायाम् ५८ ष्वंज परिष्वंगे ५९ त्रपूष् लज्जायाम् ६० जृभि गात्रविनामे ६१ क्षमूष् सहने ६२ भ्राजृ दीप्तौ ६३ तिज निशाने क्षमयां च ६४ गुप गोपनकुत्सनयोः ६५ कमु कान्तौ ६६ अय गतौ ६७ षेवृ सेवने ६८ प्लुङ् उत्प्लवने ६९ च्युङ् पतने ७० त्रैङ् पालने ७१ डीङ् विहायसा गतौ ७२ स्मिङ् ईषद्धसने ७३ द्युत दीप्तौ ७४ रुच दीप्तावभिप्रीतौ च ७५ शुभ दीप्तौ ७६ वृतु वर्तने ७७ स्यन्दू

प्रस्रवणे ७८ व्यथ दुःखे ७९ रमु क्रीडायाम् ८० लोकृ दर्शने ८१ शकि शङ्कायां ८२ ढौकृ गतौ ८३ लघि भोजननिवृत्तौ ८४ बाधृ पीडायाम् ८५ दध धारणे ८६ वदि अभिवादनस्तुत्योः ८७स्पदि किंचिच्चलने८८ मुद हर्षे ८९ दददाने ९० यती प्रयत्ने ९१ षह मर्षणे ९२ गाहू विलोडने ९३ गृह् ग्रहणे ९४ ॥

इत्यात्मनेपदिनः॥

राजृ दीप्तौ ९५ खन खनने ९६ हृञ् हरणे ९७ भज सेवायाम् ९८ श्रिञ् सेवायाम् ९९ लष कान्तौ १०० भृञ् भरणे १०१ धृञ् धारणे १०२ णीञ् प्रापणे १०३ टुयाच् याञ्चायाम् १०४ यज देवपूजाञ्चयाम् १०५ वह प्रापणे १०६ डुपचष् पाके १०७ शप आक्रोशे १०८ बुधिर् बोधने ॥ १०९ ॥

इति उभयपदिनः॥

इति भ्वादयः ॥ १ ॥

अद भक्षणे १ मा माने २ या प्रापणे ३ ख्या प्रकथने ४ पा रक्षणे ५ भा दीप्तौ ६ ष्णा शौचे ७ हन हिंसागत्योः ८ द्रा कुत्सायाम् ९ रुशब्दे १० णुस्तुतौ ११ ष्णु प्रस्रवणे १२ इण् गतौ १३ विद ज्ञाने १४ अस् भुवि १५ मृजूष् शुद्धौ १६ वच परिभाषणे १७ रुदिर् अश्रुविमोचने १८ ञिष्वप् शये १९ श्वस प्राणने २० जागृ निद्राक्षये २१ शासु अनुशिष्टौ २२ चकासृ दीप्तौ ॥ २३ ॥

इति परस्मैपदिनः ॥

चक्षिङ् व्यक्तायांवाचि २४ ईरगतौ कम्पने च २५ आङ् शासु इच्छायाम् २६ णिजिर् शुद्धौ २७ ईड् स्तुतौ २८ आस उपवेशने २९ वस आच्छादने ३० षूङ् प्राणिप्रसवे ३१ शीङ् स्वप्ने ॥ ३२ ॥

इति आत्मनेपदिनः।

द्विष अप्रीतौ ३३ दुह प्रपूरणे ३४ दिह उपचये ३५ लिह

आस्वादने ३६ ष्टञ् स्तुतौ ३७ ब्रूञ् व्यक्तायां वाचि३८

इति उभयपदिनः ॥

इति अदादयः ॥ २ ॥

हुदानादनयोः १ ञिभी भये २ ह्री लज्जायाम् ३ ओहाक् त्यागे ४ ॥

इति परस्मैपदिनः ॥

माङ् माने ५ ॥

इति आत्मनेपदी ॥

डुभृञ् धारणपोषणयोः ६ डुदाञ् दाने ७ डुधाञ् धारणपोषणयोः ८ ॥

इनि उभयपदिनः ॥

इति ह्वादयः ॥ ३ ॥

दिवु क्रीडाद्युत्योः १ षिवु तन्तुसन्ताने २ ष्ठिवु निरसने ३ नृती गात्रविक्षेपे ४ त्रसी उद्वेगे ५ क्षिप प्रेरणे ६ राध साध संसिद्धौ ७।८ व्यध ताडने ९ पुष पुष्टौ १० शुष शोषणे ११ तुष तुष्टौ १२ दुष वैकृत्ये १३

श्लिष आलिङ्गने १४ क्रुधक्रोधे १५ षिधु संराद्धौ १६ णश अदर्शने १७ तृप प्रीणने १८ द्रुह जिघांसयाम् १९ मुह वैचित्ये २० शमु उपशमे २१ भ्रमु आनवस्थाने २२ मदी हर्षे २३ असु क्षेपणे २४ हृष तुष्टौ २५ कुप क्रोधे २६ लुभ अभिकांक्षायाम् २७ क्षुभ संचलने २८ ॥

इति परस्मैपदिनः ॥

षुङ् प्राणिप्रसवे २९ दूङ् परितापे ३० डीङ् विहायसागतौ ३१ लीङ् श्लेषणे ३२ पीङ् पाने ३३ माङ् माने ३४ प्रीङ् प्रीतौ ३५ जनी प्रादुर्भावे ३६ दीपी दीप्तौ ३७ तप ऐश्वर्ये ३८ पद गतौ ३९ खिद दैन्ये ४० विद सत्तायाम् ४१ बुध अवगमने ४२ युध संप्रहारे ४३ मन ज्ञाने ४४ युज समाधौ ४५ सृज विसर्गे ४६

इति आत्मनेपदिनः ॥

मृष तितिक्षायाम् ४७ रञ्ज रागे ४८ शक मर्षणे ४९

शप आक्रोशे ५० णह बन्धने ५१ ॥

इति उभयपदिनः ॥

इति दिवादयः ॥ ४ ॥

षुञ् अभिषवे १ चिञ् चयने २ वृञ् वरणे ३ धूञ् कम्पने ४ ॥

इति उभयपदिनः ॥

टुदु उपतापे ५ आप्लृ व्याप्तौ ६ शक्लृ शक्तौ ७ त्ति त्तये ८ ॥

इति परस्मैपदिनः ॥

अशूङ् व्याप्तौ ६ ॥

इति आत्मनेपदी ॥

इति स्वादयः ॥ ५ ॥

रुधिर् आवरणे १ छिदिर् द्वैधीकरणे २ युजिर योगे ३

इति उभयपदिनः ॥

शिष्लृ विशेषणे ४ पिष्लृ संचूर्णने ५ भञ्जो आमर्दने ६ भुज पालनाभ्यवहारयोः ७ हिसि हिंसायाम् ८ अञ्जे

व्यक्तिम्रक्षणकान्तिगतिषु ९ ओविजी भयचलनयोः १० ॥

इति परस्मैपदिनः ॥

इति रुधादयः ॥ ६ ॥

तनु विस्तारे १ क्षिणु हिंसायाम् २ डुकृञ् करणे ३॥

इति उभयपदिनः ॥

मनु अवबोधने ४ ॥

इति आत्मनेपदी ॥

इति तनादयः ॥ ७ ॥

तुद व्यथने १ णुद प्रेरणे २ दिश अतिसर्जने ३ क्षिप प्रेरणे ४ कृष् विलेखने ५ मिल सङ्गमे ६ मुच्लृ मोक्षणे ७ लुप्लृ छेदने ८ विद्लृ लाभे ९ लिप उपदेहे १० षिच क्षरणे ॥ ११ ॥

इति उभयपदिनः ॥

उज्झ त्यागे १२ लुभ विमोहने १३ गुम्फ ग्रन्थे १४ कुच संकोचने १५ स्फुट विकसने १६ त्रट छेदने

१७ स्फुर स्फुरणे १८ कृती छेदने १९ गृ निगरणे २० स्पृश स्पर्शने २१ प्रच्छ ज्ञीप्सायाम् २२ सृज विसर्गे २३ टुमस्जो शुद्धौ २४ इष इच्छायाम् २५ विश प्रवेशने २६ कॄ विक्षेपे २७ रुजो भंगे २८

इति परस्मैपदिनः ॥

जुषी प्रीतिसेवनयोः ॥ २९ ॥

इति आत्मनेपदी ॥

इति तुदादयः ॥ ८ ॥

डुक्रीञ् द्रव्यविनिमये १ प्रीञ् तपणे २ पूञ् पवने ३ लूञ् छेदने ४ वृञ् वरणे ५ धुञ् कम्पने ६ ग्रह उपादाने ॥ ७ ॥

इति उभयपदिनः ॥

दॄ विदारणे ८ ज्ञा अवबोधने ९ बध बन्धने १० मन्थ विलोडने ११ ग्रन्थ संदर्भे १२ मृद क्षोदे १३ क्लिशू विबाधने १४ अश भोजने १५ पुष

पुष्टौ १६ मुष स्तेये ॥ १७ ॥

इति परस्मैपदिनः ॥

वृङ् संभक्तौ १८ ॥

इति आत्मनेपदी ॥

इति क्र्यादयः ॥ ९ ॥

चुर स्तेये १ चिति स्मृत्याम् २ पीड अवगाहने ३ तड आघाते ४ ज्ञप ज्ञानज्ञापनयोः ५ रह त्यागे ६ चित संचेतने ७ मंत्रि गुप्तभाषणे ८ शम लक्ष आलोचने ९।१० ज्ञा नियोगे ११ लोकृ लोचृ भाषायाम् १२ १३ कथ वाक्यप्रबन्धे १४ वर ईप्सायाम् १५ गण संख्याने १६ रच प्रतियत्ने १७ कल गतौ संख्याने च १८ स्पृह ईप्सायाम् १९ सूच पैशुन्ये २० अर्थ उपङ्याचने २१

इति चुरादयः ॥ १० ॥

कण्डूञ् गात्रविघर्षणे १ मन्तु अपराधे २ रोष इत्येके वल्गु पूजामाधुर्ययोः ३ असु उपतापे ४ लेट

लोट धौर्त्ये पूर्वभावे स्वप्ने च ॥५॥ ६ लेला दीप्तौ ॥ ७॥

इति कण्ड्वादयः ॥

इति लघुधातुपाठः ॥

त्रिषु लिंगेष्वपि तुल्यरूपाः षट् पंचसंख्य
अष्टौ नवेत्यादि नामानि कत्युभस्य यु
ग्मादि तथा

के. ज. पारणकर ५३३ सदाशिव पेठ
पुणें सिटी

Printed by Alopi Prasad and published by Bhargava Book Depot, Benares, at the Medical Hall Press, Benares.